

CRÒNICA DE FESTES DE MOROS I CRISTIANS DEL 2024

JOSEP MIQUEL ARQUES GALIANA.
CRONISTA OFICIAL DE LA
FEDERACIÓ DE SANT BARTOMEU I
SANT SEBASTIÀ

INTRODUCCIÓ

La Crònica que presente hui 7 de febrer de 2025 és el resultat de la narració vista i viscuda per aquest empedreït i psicodèlic fester de les passades festes de Moros i Cristians de Xixona, en honor a Sant Bartomeu i Sant Sebastià del 2024?

Enguany, i comencem posant el dit en la llaga, no vam honorar als sants patrons perquè el retor es va negar si no es feia el 3r dia de festes. En la història recent de les festes, no hi ha hagut processó en la Guerra Civil, l'any 1997 que va caure una turmenta i es va fer el dimarts 26 d'agost; i en la pandèmia, motius més que justificats, però que el capellà haja tingut una postura tan arbitrària i fora de lloc? No es pot permetre en els temps que ocorren.

I ha sigut el comentari de les festes, uns a favor del canvi legal i altres que volen tornar la processó al tercer dia. L'únic que s'ha aconseguit és una guerra oberta, entre dos bàndols. Bernat Picó, comentarista de la retransmissió de l'Entrà feia a tots la mateixa pregunta: quina solució? Doncs, el primer és entaular un diàleg, però es necessita que l'altra part afectada, la de l'església, vulga parlar. I arribar a un acord.

A banda de la processó, hem d'estar contents perquè hem fet unes festes bones, compromeses i alegres. Enguany, he estat en primera fila d'organització, i hi ha molta faena, i recomanaria, que si no s'ha provat, que ho feren, perquè els canviaria la visió de la Festa. Ho deia el Fester de l'Any cristià en l'especial d'Intercomarcal, Alfredo Sirvent: "En la Festa hi ha una abans i un després, no només és la Festa".

Perquè és molt fàcil parlar, però a l'hora de treballar, tot el món calla, o fuig. Tots tenim opinió festera, i et diuen com s'han de fer les coses, i pocs són capaços de fer-les per ells mateixos. Les gràcies festeres són difícils de trobar; hi ha d'haver gent que les organitze i s'ha de tragar moltes coses.

A vegades, es dona la sensació que la imatge de la Federació no és positiva, que són els roïns de la peli, i caldria que la gent tinguera altra visió, que comprovava abans de parlar, perquè es fa moltíssima faena al llarg de l'any.

Hem fet una de les millors entrades dels darrers anys: Toni Terol ha sigut un dels els artífexs. I el Miró i la Mirona ho ha reconegut quedant-se al final de l'Entrà, on les dues Capitànies, a més, ens van donar un bon espectacle, de bona qualitat, amb alegria, amb pocs espais. Hi ha, evidentment, qüestions per polir i és milloraran, perquè quan volem, ho aconseguim.

L'I+D+I festers, pensem que ha donat els seus fruits, perquè de tres coses que proposàrem se n'han aconseguit dues, i caldrà continuar treballant; els nous I+D+I festers els tindreu en la darrera pàgina, d'altra vegada, una llarga Crònica.

No oculte que m'agrada escriure-la, una manera personal i introspectiva per a poder recordar les festes, a poc a poc, amb la memòria i les vivències que he(m) viscut. En són dèsset ja, i caldria anar pensant a canviar d'escriptor, simplement, perquè es tinguera altra visió festera, i el lector, poguera tenir una varietat, no obstant això, pense que la llig poca gent, i l'esforç que es realitza, només paga la pena per tenir el document històric que comporta l'escriptura de la Crònica.

Tenim més de dos-cents anys d'història festera, tenim solera, identitat, actes diferents, somriure, tarannà obert, i no ho sabem explotar, i ha de ser una missió, conjuntament d'Ajuntament i Federació. Els carrers han d'estar plens, i això es fa amb una bona campanya publicitària.

I els correctors, agraïts, que donen els seus comentaris després de la necessària correcció, per ordre d'arribada:

La cosina germana **Francis Sellés Galiana**:

"D'una tirada l'he llegit. No podia parar, m'ha enganxat.

Donar-te les gràcies en primer lloc per poder llegir aquesta crònica anticipadament. Dèsset anys no és res i no crec que puguem trobar un cronista que escriga com tu. El teu estil és únic. T'anime a seguir.

Referit a la crònica en sí: molt ben narrada, menys llarga que la de l'any passat (o això m'ha semblat). Dinàmica, emotiva i amb molt de tu a eixes lletres. No veig res per llevar o que siga molt rotllo, està ben equilibrada. Gens avorrida, ja et dic.

Has referit els actes, la música i la festa, barrejant el teu punt de vista, part dels texts originals, anècdotes i una crítica constructiva sempre. Et fa reflexionar algunes coses, ja que en la Festa no ets conscient de molt del que passa. A tots es ve bé replantejar-nos la Festa en segon que aspectes.

La part de la Processó, perfecta amb la incògnita encara de que passarà i fomentant el diàleg, que és l'única forma d'arreglar-ho. Desitge que es pugui dur a terme.

La part de I+D+I (I+D+I de la pròpia Crònica) que has inclòs des de fa poc, m'encanta. Objectius que complir o millorar i que si ho fem, tindrem una Festa millor en tots els aspectes.

Sé que escriure és molt treball i esforç i com tot, a vegades no es veu recompensat, però com bé dius, quedarà com a document històric i ésser part de la història del teu poble sempre és un privilegi. Ja formes part de la història de Xixona. El iaio estaria molt molt orgullós del Cronista en que t'has convertit."

Jaume Miquel Peidró em deia:

De manera concreta:

Hauries de deixar el format de les cròniques futures així com ho fas. Estes festes són les de Xixona, justament les que contes i com les contes.

La Crònica està redactada per algú QUE LES HA VISCUT, NO PER ALGÚ QUE LES HA VIST, eixa és la diferència bàsica.

El resultat és un text viu, actiu, que quan el lligues sembla el xuc-xuc del bruc quan bull. És un text amb color.

El tamany que tant preocupa a moltes persones? Què anem a fer-li, un fet teatral com aquest té el seu tamany, el que cal, si haguera d'acurtar-la no tinc idea que li llevaria i si ho fera estaria fent-li malbé, així que no tocaria res. Que no facen la lectura d'un colp,

que la facen en tres o quatre sessions.

Bé Josep. Més com aquesta. Realment es passa bé llegint-la

Ramon Cabezo, gran pirata:

Llegida la crònica, i a penes superat l'impacte de la teua autodenominació com a cronista "psicodèlic", et comente algo al respecte.

Cap critica al contingut. Menys encara a la redacció. Ja saps que sempre et dic que no és una simple crònica, sinó una novel·la cronològica.

Només afegir que, per molt que ho digues, posant-te la bena abans de la ferida, la crònica no és llarga. Necessita la grandària que te per a tindre l'ànima que tu li dones, i dita grandària és l'adequada. El que succeeix és que un text de 80 pàgines tan específic, no està a l'abast de tots. S'han de donar al menys dos condicions per llegir-ho i gaudir-ho: agradar-te molt la Festa, i tindre l'hàbit de la lectura.

M'agradaria dir que jo cumplisc les dos condicions, i t'assegure que el gaudisc com cal.

El Miró amb molt de criteri, **Josep Carmona**:

La meua valoració de la Crònica de Festes 2024 és, igual que la de l'any passat, molt positiva: ajuda a situar-te en la festa inclús en moments i/o llocs que, per no tindre el do de la ubiqüitat, no podies estar present, està farcida de valoracions i/o suggeriments per a una possible millora futura...

Havent-se produït l'incident que va provocar que enguany, i en circumstàncies anòmales, no eixira la processó ni el dijous anterior a l'Entrada ni el tercer dia de festes, és lògic i normal que aquest fora el "tema estrella" de les festes d'enguany.

Però he observat que, al llarg de tota la crònica, es fa massa insistència en el tema. Si no he comptat mal, en al menys tretze ocasions es fa referència en ella al cas de la processó i sempre carregant les tintes contra el cura pàrroc. Per supost que en la crònica les crítiques són respectuoses i educades.

En darrer lloc, José Juan Coloma: En general, unes Festes correctes amb una Entrà magnífica, però no podem posar tot l'esforç en l'entrà i deixar la resta d'actes. Algú va escriure (no se si vas ser tu) que "Les Festes son un caos organitzat" i necessiten això, organització i un mínim compliment d'horaris. No podem retardar un acte perquè els anteriors no han complit els seus horaris. Pense que en unes festes com les nostres no deurien passar eixes coses"

Moltes gràcies a tots per les seues aportacions.

Llegiu (oïu) mitjançant aquestes lletres el record de les Festes del 2024. Endinseu-vos en aquest acte festívol, cultural i social de la nostra benvolguda Xixona.

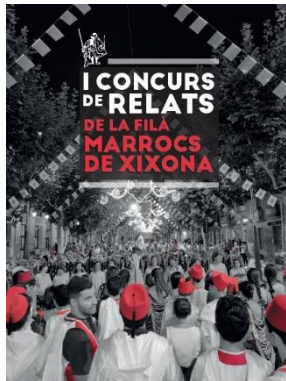
ELECCIÓ DELS CONCURS FESTERS GENER 2024

Amb un oratge que s'ha convertit en un no saber en quina estació ens trobem, amb temperatures més apropiades a finals d'abril o maig, s'engega la màquina festera, com aquest escrit que vol reflectir la Festa des del vessant literari.

I el primer tret d'eixida és la resolució dels concursos que s'anuncien en les pàgines centrals de la revista festera.

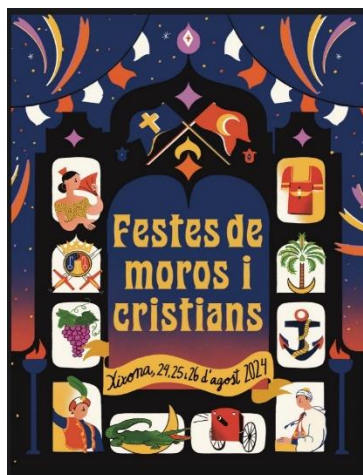
El primer a resoldre és el del relat fester, que si l'any passat el guanyava Maria Dolores Galiana, enguany ha estat per a la seua filla Francis Sellés Galiana amb el títol "El secret de la muntanya" on els amics de la infantesa Anna, Joan i Pepe descobriran el que amaga el *Forat de la Penya*, un entramat de proves, d'incògnites, per a arribar a un final ben tancat.

Enguany s'han presentat tres relats al concurs, l'any amb més participació, i ja ho hem dit en anteriors cròniques, necessitem augmentar el premi, perquè es necessita molt d'esforç, coneixements i dedicació per a presentar-se. A més, caldria professionalitzar el jurat i que tinguera unes premisses. No obstant això, tenim un concurs únic en l'àmbit fester, i que ha sigut copiat per la Filà Marrocs de Xixona, que enguany ha organitzat el seu propi relat, que serà dictaminat en el dinar de la Fideuà d'aquesta comparsa.

El segon concurs a resoldre el dels cartells que anunciarà les nostres festes. Cosina germana de la guanyadora dels relats, Carmen Cremades Galiana, que s'emporta el premi. Justa guanyadora, un cartell amb color de la nit, amb unes banderoles, una porta mora i els símbols de les deus filades de Xixona.

Segons l'autora: El cartell es titula *Pirotècnia*. La idea era descriure una nit típicament festera en la llum com a protagonista i en referències a la plaça, el castell... ah! I volia que cada filà estiguera representada.

En aquest concurs s'han presentat només tres cartells. Respecte a la fotografia, vint-i-cinc, amb un nou format, que començà l'any passat i on s'envien en format digital, per a incentivar la participació.

L'anterior crònica acabava amb tres preguntes. La primera que escrivíem era:

“La primera pregunta és que l'Entrà, com a acte emblemàtic de qualsevol MiC, i la resta de desfilades on ens recreem, han de tenir un ritme més lleuger, i ha de ser el pròxim compromís de la Federació i de les 10 filades. Caldria retornar als Festers en Acció amb dos festers de cada filà, 10 Moros que organitzarien els Cristians i a l'inrevés, i si no ens agrada, podríem ajuntar les capitànies? Primer la Cristiana i seguidament la Mora”.

I la veritat és que rectificar és de savis, i les deu filades s'han adonat que no podem fer uns actes avorrits, i s'han començat a posar les piles, posant les solucions davant la taula. Millor o pitjors seran, però es vol canviar, s'anhela capgirar la situació; els mateixos festers i les festeres comprenen que no podem fer desfilades de 3 hores en Soparets, o Entrades de 6 hores, on el públic prefereix veure-ho pel canal d'Intercomarcal, que un carrer on la temperatura és asfixiant. Veure, l'any passat, la capitania mora amb una avinguda Constitució mig buida ha tingut les seues conseqüències, i nosaltres, els festers i les festeres tenim la solució.

La segona pregunta que féiem: “La segona moció és realçar les figures organitzatives: Delegats i Membres de la Federació de Festa, amb tota la feina desinteressada que fan, temps invertit i esforç, tinga un reconeixement en la Festa, en la societat”.

Si no fem cas a la gent que desinteressadament organitza la Festa, no podrem aconseguir la primera proposta. Necessitem un increment de gent que aposte per organitzar-la. Sí, que estem de festa, ja ho sabem, però açò ha de ser cosa de tots.

Necessitem una campanya de conscienciació, i s'ha de fer des de dins de les filades.

Perquè la primera acció s'implementarà al Mig Any, amb un temps establert a cada filada, de deu minuts, i els càntics, himnes, abraçades i finals de les desfilades es faran més avall, en el carrer Capità Hernández Mira. I es tindrà mitja hora per a fer l'acte. Guanyarem tots si ens ho apliquem.

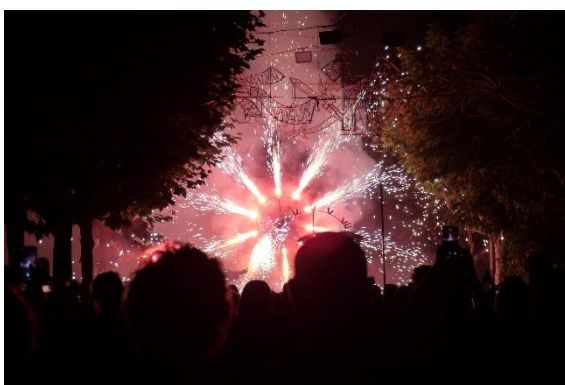
Divendres, 9 de febrer de 2024

19.00h, Inauguració Exposició Concursos Cartell anunciador i Presentació del Llibret de Mig Any a l'Aula Cultural de El Trabajo amb la guanyadora del VIII Concurs de Relats.

20.00h, Assemblea General amb lectura de la Crònica Festera 2023, a l'Aula Cultural de El Trabajo.

S'encetava la setmana cultural amb dos actes que no tenen massa quòrum. El primer la inauguració de l'exposició dels concursos (cartell i fotografia festeres), només tres cartells i 25 fotos, i els dibuixos infantils, amb molta imaginació festera.

El cartell, com ja hem comentat, guanyat per Carmen Cremades Galiana i les fotografies: el primer premi per a Noel Parrilla Jiménez amb el títol “*Noche en llamas*”, en segon lloc, per a Paco Sempere amb el nom de “*D.E.P.*” i el bronze per al xiquet Andreu Mira Carbonell, “*Reunió de músics*”.

Noel Parrilla Jiménez amb el títol “*Noche en llamas*”

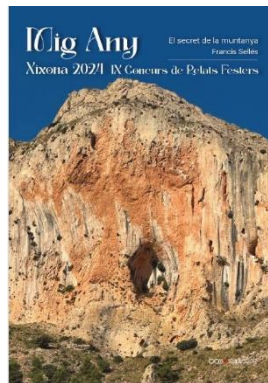

Paco Sempere amb el nom de “*D.E.P.*”

Andreu Mira Carbonell, “Reunió de músics”

I els primers visitants a l'exposició festera van poder agafar el llibret del Mig Any que contenia el relat guanyador de Francis Sellés Galiana, “El secret de la muntanya” amb la portada d'una foto bastant bonica del Forat de la Peña, on transcorre la trama.

A més, i per primera vegada, un saluda dels dos presidents de les federacions festeres, els actes commemoratius i finalment, la història de Francis.

L'autora va poder presentar el llibret del Mig Any, va signar autògrafs, que sempre agrada, i les fotografies rutinàries.

Seguidament i passades les huit de la vesprada, es va obrir, amb la lectura de l'acte de la passada assemblea, amb la presència de tots els presidents de les filades.

El segon punt, era la lectura de la Crònica de les passades festes. Per a no fer molt llarg la lectura, el present cronista va llegir la introducció i des de la Nit del Soparet fins al darrer dia de festes. I va estar una hora llegint amb un ritme ràpid. Caldria, i és veritat, comentar aquesta assemblea un poc més prompte, perquè, si no, s'allarga la reunió.

A més, es van discutir el preu de les quotes de la Federació mantenint-se el preu de l'any anterior. Vora les deu i mitja passades de la nit s'enllestia l'assemblea, amb un clímax de cortesia.

Dissabte, 10 de febrer de 2024

12.00 h, Concert de la Banda Jove de l'Agrupació Artisticomusical "El Trabajo" de Xixona, amb la direcció del Mestre Jesús Ufano al Cine de Dalt. Al descans es lliuraran els premis del concurs de dibuix infantil i caps d'esquadra infantil.

El següent acte, i amb un horari que no és massa usual, dissabte a les dotze del migdia, es va celebrar el primer concert de música festera per part de la banda jove de l'Agrupació Artisticomusical "El Trabajo" de Xixona, amb ajut dels músics amateurs.

I va ser un concert rodó: breu, concís i sense cap interrupció. Margarita Nomdedeu, secretària de la Federació de Festes va fer de mantenidora presentant les obres:

Verónica pasdoble de Jesús Ufano Cervantes qui seria el director del concert. La marxa mora *Habibi* d'Alfredo Rodríguez i *Cid* marxa cristiana de Pedro Joaquim Francés.

En l'entremig, es van donar els premis del concurs de dibuix infantil, caps d'esquadra i els diplomes als llicenciats en l'Escola de Festes.

El concurs, recordem, es va celebrar el dia 17 d'agost, i en la categoria de 0 a 9 anys va guanyar:

Primer premi - Sònia Ibáñez Brotons

Segon premi - Sofia Llinares Ferrer

En la categoria de 9 a 12 anys.

Primer premi - Ariadna Verdú Sanchis

Segon premi - Gala Pagán Ruiz.

I els llicenciats van ser:

- Ariadna Pagan Masià, Cavallers del Cid
- Luis Cortés Picó, Moros Verds
- Aaron López Donat, Moros Verds

I el concurs de caps d'esquadra, el cristià Aleix Alemany i Ferrándiz dels Llauradors, i el moro: Marc Valls Rovira, dels Marrocs.

En la segona part, sentirem *Juanito el Harry*, pasdoble d'Ignacio Sánchez Navarro, la marxa cristiana *Aragonesos 99* de Daniel Ferrero Francés i per a tancar, *El president*, marxa mora de Miguel Picó Biosca. De regal, *Tabal i Saragüells* de Mario Roig Vila.

Acte liquidat i a dinar que s'ha dit.

Dilluns, 12 de febrer de 2024

17.00 h a 19.00 h, Exposició a l'Aula Cultural de El Trabajo.

19.30 h, Campionat de Cotos a la Kàbila dels Geladors (Carrer Mallorca 2).

Dilluns continuaven els actes, amb l'exposició permanent de fotografia festera i cartell i el primer campionat de Cotos amb les filades dels Geladors i de les d'estiu.

La primera ronda, octaus de final:

CAMPEONATO COTOS MIG ANY 2024

OCTAVOS DE FINAL:

GRUPO A	MOROS VERMELLS LLAURAORS
GRUPO B	CAVALLERS DEL CID MOROS GROCS
GRUPO C	MOROS BLAUS LA CANYETA
GRUPO D	KAIMANS MOROS VERDS

GRUPO E	CONTRABANDISTES TEMPLARIOS
GRUPO F	ALMOGAVERS MARROCS
GRUPO G	PIRATES-MARINOS CALIFES
GRUPO H	REPESCA A SORTEO ENTRE PERDEDORES

Per als quarts de final passaren els Templaris que jugarien contra els Llauradors, els Cavallers del Cid contra els Marrocs, els Blaus contra els Califes i els Verds contra la Canyeta.

Dimecres, 14 de febrer de 2024

18.00 h, Taula rodona festera. "El futur de les nostres Festes" en El Trabajo de Xixona

**19.30 h, Campionat de Cotos a la Kàbila dels Geladors (Carrer Mallorca 2).
Semifinal.**

El campionat de cotos tindria la semifinal entre els Cavallers i els Templaris i Verds contra Blaus.

Abans, només amb 11 festers, la meitat membres de la Federació, presidents o delegats de filada, van xarrar, en la taula rodona que es va organitzar i que no va tenir l'èxit i la importància que requeria l'actual situació.

Entre altres qüestions es van parlar del tema dels horaris, ja que en les darreres festes s'ha convertit en una qüestió d'ordre, pel fet que, els temps es fan avorrits fins i tot per als mateixos festers. I es posaria una solució ja en el Mig Any, amb l'eixida entre filada i filada de 10 minuts, i un temps màxim per a fer l'avinguda Constitució de mitja hora. Amb cant d'himnes i acabada de desfilades a l'altura de l'autoescola Boatella.

Però, nogensmenys, algun participant va apuntar exemples d'altres poblacions que es vanaglorien que fan una Entrada de MiC en dues hores i mitja amb un nombre de festers que superava els quatre mil cinc-cents. I es van analitzar altres qüestions que fan que endarrerisquen les desfilades, com el pas o aguantar fins que arribe el fort de la marxa cristiana o mora.

Com solucionar el problema va ser altre dels punts tractats, ja que cal **conscienciació, educació festera i compartir la informació**, a més de realçar la figura del delegat de Filada i membres de la Federació. I tot va lligat, perquè si el fester o la festera no llig els comunicats que s'emeten, per molt que es vulga fer, si apareix el cap d'esquadra que vol lluir-se sense tenir la informació pertinent, potser es lluirà però para la desfilada.

Davant tot, si no hi ha **respecte al delegat** o els **membres de la Federació** no es pot fer res, per molt que es vulga.

També es demanava col·laboració, que hi haja més implicació dels festers i de les festeres per a l'organització de la Festa i és altre tema important, perquè no hi ha prou gent.

Es va demanar que s'inclogueren els horaris aproximats de les bandes en el dia de l'Entrà, i posar un rellotge digital per informar de l'eixida i del següent bloc, a més de demanar que s'organitzen els blocs un poc més avall del Partidor, perquè l'acte tinga més fluïdesa a l'hora de l'eixida.

Amb tot, es va tornar al tema de la informació, perquè els delegats compartisquen els acords presos, les qüestions, tractades en les diverses reunions que es fan en la Federació, perquè així els problemes es dividiran entre les deu filades i no que siga només la Federació que s'encarregue dels problemes que puguen sortir. A més de l'ús efectiu de les xarxes socials.

Altres temes que es tractaren va ser l'Ambaixada Infantil, acte que s'hauria de reactivar perquè anara més gent i informar que no és un acte tancat, a més de permetre la varietat dels vestits festers.

Sobre el Castell de Festes, que tinga més protecció, més seguretat, a més de posar algun para-sol senzill per al dia del Moro Traïdor.

La intenció de crear un casal fester amb vestits, fotos i accés a l'arxiu.

Dijous, 15 de febrer de 2024

18.00 h, Xocolatada a la Kàbila dels Geladors (Carrer Mallorca 2).

19.30 h, Campionat de Cotos a la Kàbila dels Geladors (Carrer Mallorca 2). Final.

La final del campionat de cotos la jugarien entre els Templaris i els Moros Verds, un d'hivern i altre d'estiu, emportant-se el torneig els Moros Verds.

Abans, però, una quantitat de xiquets considerable que anaren a la kàbila dels Geladors per divertir-se amb l'animació i tastar el xocolata calent que va fer aquesta associació festera.

Divendres, 16 de febrer de 2024

17.00 h a 19.00 h, Exposició a l'Aula Cultural de El Trabajo.

20.30 h, Concert de Mig Any 2024 per l'Agrupació Artísticomusical "El Trabajo" de Xixona dirigida per Antonio Lajara. Al descans es lliuraran els premis del Concurs del Cartell Anunciador, Fotografies, Relat Fester i Retreta.

La vesprada del Mig Any sempre és un dia amb la il·lusió del que fa temps que esperes. Ha eixit un dia ennuvolat, sense escola ni institut.

L'acte que tancaria els actes de la setmana cultura seria el concert de música festera per l'Agrupació Artísticomusical "El Trabajo" de Xixona, el segon concert en una setmana.

Cine de Dalt a rebentar, decorat amb les banderes de les tretze filades que participarien. Seients reservats per a les autoritats i premiats, i un concert molt suggerent, on oïrem les obres que demanen les capitànies, entre altres. Tuacte que sempre agrada.

Margarita Nomdedeu, passant dos minuts de dos quarts de nou, pujava al faristol de l'escenari, amb la banda que ja romania asseguda, cap seient buit, i començava amb un contundent: "Ja estem al Mig Any". Es nota l'eufòria que hi ha. Comenta que hui donaran els premis dels diferents concursos, i les quatre obres que es tocaran en la primera part. Presenta al director invitat, Antonio Lajara Àngel, de Petrer, i que entrava contundent a la tarima, el concertino s'alçava i la resta l'imitaven.

La primera peça de tall clàssic, *Jijona la dulce*, pasdoble d'Àngel Villar González, seria un principi d'intencions, amb una sonoritat bona. I amb *El timbal i la lluna del Cid* de Coleto els vats del so despertaren a la gent. Sona contundent. Del nostre particular Mullor Grau, encara que no li agrada que li ho diguen, *Kaimans* de Ricardo Planelles Torregrosa, i fan una bona versió, per tancar la primera part, *Honor i Glòria* marxa cristiana de Ferran Campos Valdés.

Torn per a la part més oficiosa, premis i discursos. Si l'any passat hi havia un record de fotografies de les festes anteriors, que feia amena l'entrega, enguany no la tindríem, i la vaig trobar a faltar, però són detalls que costen de fer i que posen els adjectius a l'acte. Marc Ros Planelles versionava les condicions d'assessor i de regidor de festes, i no va tenir eixe temps que necessites.

Respecte als premiats:

En petanca:

1rs Moros Verds I: Julio Iurre Sirvent, Dimas Galiana Iborra i David Galiana Iborra.

2ns Moros Verds II: Juan Carlos Francés Romo, Quique Brotons González, Ismael Brotons Guerrero.

En el CONCURS DE COTOS:

1rs moros Verds: Enrique Soler Serra i Enrique Soler Morant.

2ns cavallers el Cid: Jonathan Gras Murillo i Carlos Torregrosa.

I continuant amb els cotos, aquest any, teníem com a novetat, el **I CONCURS DE COTOS INTERFESTER**, realitzat entre les filades de les Festes d'estiu i de les Festes de Geladors i que ha tingut molt bona acollida. Els guanyadors, no podrien ser altres que els Peldanyos, pare i fill, dels Moros Verds: Enrique Soler Serra i Enrique Soler Morant. I, en segon lloc, per als Temparis: Inocencio Pla Jerez i Juan Carlos Sirvent Miquel.

Els premis del concurs a la millor retreta van ser per als Pirates i per als Marrocs, sorprenentment. Només voldríem dir que hauria d'haver-hi un jurat més professional i que quedara constituït en acta.

Respecte al concurs de fotos, el primer premi va ser per a Noel Parrilla Jiménez per "Noche en Llamas", premiat que va rebre una forta ovació del públic; en segon lloc, per a Paco Sempere Faus per "D.E.P." i el tercer lloc per a Andreu Mira Carbonell per "Reunió de Músics".

Respecte al cartell anunciador de Festes per a Carmen Cremades Galiana, i el relat fester, per a la cosina germana, Francis Sellés Galiana, amb el títol "El secret de la muntanya". **Tornem a repetir que caldria un jurat definit, consensuat i l'augment del premi,**

ja que, el relat té un procés costós de creació i en ser un concurs exclusiu, no caldria perdre'l.

Es feren els discursos pertinents de Jony, breu i concís, Jaime Mínguez, que no estava molt habituat a fer-ne, i va eixir del tràngol, car el president de les festes dels Gelaors, Juan Caros Ramos, *Piu*, no va poder estar-hi.

Acabaven els discursos amb el nou regidor de Festes, Marcos Ros Planelles, que va demanar col·laboració, ja que no hi ha un botó on prems i les festes ja estan organitzades.

En la segona part, va començar amb un pasdoble JAİM dedicat a José Antonio Iborra, *Pilili*, de José Rafael Pascual Vilaplana, però el solo no el va tocar el dedicat, sinó Adrianet Garrigós amb una sonoritat, afició i interpretació de professional. Solo que el va repetir en el bis.

Una marxa mora clàssica i ben tocada, *El Kàbila* de José Maria Ferrero, *Làcrima* marxa cristiana de Saül Gómez Soler i acabava el concert amb la marxa mora *El somni* del compositor alcoià Amando Blanquer Ponsoda. Un concert redó i que la gent va eixir molt animada.

Ambient als bars dels carrers on la gent estava fent la vespra. I a descansar.

CONCERT
MIG ANY₂₄
AGRUPACIÓ ARTÍSTIC MUSICAL EL TRABAJO DE XIXONA

1ª Part
Jijona la dulce (Pasdoble)
Miguel Villar González
El timbal i la lluna del Cid (Marxa Cristiana)
Vicent Coletó
Kaimans (Marxa Mora)
Ricardo Planelles Torregrosa
Honor i Glòria (Marxa Cristiana)
Ferran Campos Valdés

2ª Part
J.A.I.M. (Pasdoble)
José Rafael Pascual Vilaplana
El Kàbila (Marxa Mora)
José Mª Ferrero Pastor
Làcrima (Marxa Cristiana)
Saül Gómez Soler
El somni (Marxa Mora)
Amando Blanquer Ponsoda

Director convidat:
Antonio Lajara Angel

DIVENDRES 16 DE FEBRER
CINE DE DALT
20:30 h.
ENTRADES UN HORA ABANS DEL CONCERT A LA TAQUILLA

Logotips patrocinadors: GENERALITAT VALENCIANA, SEMPRE TEUA, Costa Blanca, ALOO, Ajuntament de Pollença.

Dissabte, 17 de febrer de 2024

MIG ANY

En un hivern primaveral, tot i que tindríem temperatura fresca, però, sol que ens enganyaria, començava un dia que quedaria per als annals de la memòria col·lectiva i de les nostres festes; en primer la participació. No és per res, però la Festa està de moda, i la joventut s'ha implicat en eixir, que ja és prou. Tens les dades participatives, vora 1200 segurs que s'han pagat. No hi havia cap filada que tingués pocs festers.

Parles amb companys que organitzen les filades. Els Moros Verds arribaran als dos-cents festers, els Moros Grocs ja no caben en la kàbila i se n'han d'anar als Gelaors. I l'ambient, des de ben de matí es palpa, hi ha ganes, hi ha il·lusió, i això és el millor que pot tenir un poble que no vol perdre un anhel de tradició, costums i alegria.

I després la nova conscienciació, el canvi d'horari i la posada en pràctica. Un impàs, una aposta per la convivència en els Mirons i els festers i les festeres. Un punt d'inflexió i la implicació de la Federació i de les deu filades.

Són les huit i les cinquanta-tres del matí, la música ja se sent pels carrers. Són els Moros Verds, que després d'empassar-se uns bons bunyols, arranquen amb alegria amb uns quants pasdobles per la part nova de Xixona. Despertem el poble, trenquen la tranquil·litat, ha arribat el dia esperat. Han canviat les gel·labes per una dessuadora, que és "retornable i reutilitzable", i sembla una bona iniciativa.

Per les kàbiles ix el fum de l'esmorzar, és un dia en què castigarem el cos. Es respira ambient. La gent més jove és la que xapa el carrer en primer lloc. A les onze menys quarts, els Marrocs inicien la seua tradicional cercavila, entren per la plaça i la desfilada de la Federació amb els càrrecs ja ha començat, i bombà que va per a no entorpir el primer acte oficial del 2024. Totes les banderes, de les tretze filades. Hem convertit el Mig Any, amb una bona unió entre gelaters i torroners (si ho podem dir així).

Les figures centrals de la festa, els capitans i banderes de les capitànies. Per part dels Cavallers del Cid, José Luis Sempere Picó, *Pingüi*, i Néstor Sirvent Anierte, Cavallers, tots dos volen ser alhora capitans i banderers, i Roberto Pérez Guidet, capità i Alberto Ortuño Esplá, banderer, dels Kaimans, i per parts dels Geladors, de la Filà Almogàvers, amb José Francisco López, com a capità i Àngel Masià Soler com a banderer.

Tanca la comitiva de la Federació la Banda dels Kaimans, la Lira d'Alfarb, amb el pasdoble *Segrelles* de José Pérez Vilaplana.

A l'altura del Casino, els delegats s'obrin, com els membres de la Federació i fan els corredors als protagonistes. Obren l'Ajuntament i trauen dues traques, s'encenen, el soroll envaeix el carrer. Es posen les protagonistes i s'immortalitza el moment. Cares que es repeteixen, però sempre hi ha algú nou. Una foto familiar amb bon rotllo.

Per la part alta del carrer és un formigueig de festers. Puntual començava la desfilada. I era una de les preguntes que necessitava resposta en la passada crònica, el tema dels horaris. Amb una reglamentació, cada deu minuts entre filada i filada, i un temps màxim per a fer l'avinguda Constitució. I sembla mentida, però es va complir a la perfecció. Quan volem, ho podem fer.

Es va fer una desfilada amb 12 bandes en dues hores. Allà queda el missatge de Colometa que l'any passat escrivia: 12 bandes i tres hores i mitja. Com a conseqüència, es va poder aprofitar molt millor el temps.

Com a curiositat, es compliren tan bé els horaris, que la banda del Contraban no va arribar a temps i la Canyeta es va avançar, i no va haver-hi cap problema, bon tracte entre les filades, i amb la finalitat que no hi haguera cap parada.

A les 13:45 s'acabava la desfilada i tothom a les kàbiles a gaudir un dinar que quedarà en la memòria perquè hi havia molta gana, moltes ganes de passar-ho bé, de bon rotllo, que és el que més va destacar.

En la sobretaula, es fan les diverses visites dels amics i de les amigues que ixen en altres filades i ompli de colorit la kàbila, com un conglomerat.

Tot retransmet per la cadena Intercomarcal, que va fer una àmplia cobertura del dia.

A la vesprada més del mateix. Disciplina en els horaris i que va fer que a les nou acabara la desfilada, un poc més prompte del que estava estipulat. I una desfilada amb els ànims massa elevats.

Hem de mantenir-ho. Seria l'objectiu que ens hauríem de marcar, que no siga un oasi, un somni, i és el que s'hauria de treballar.

Ara toca un període sec fins que arribe l'estiu, temps per a preparar les nostres benvolgudes festes, que han començat amb molt bon peu. Cal seguir per eixe camí.

I el regust d'haver-te quedat amb ganes, i això, sempre és bo.

MAIG i JUNY 2024

El buit de dos mesos, març i abril, sense actes festers, són aprofitats per a començar l'organització de la Festa.

Es va retornar al maig, una efusió festera que va reactivar la flama. I va ser un.

El primer d'ells va ser el 4 de maig, amb el **curs de tiradors**, i a la kàbila dels Cavallers del Cid, es va organitzar el curs d'armes d'avantcàrrega amb la finalitat de poder participar en l'alarde.

Va tenir una molt bona assistència amb seixanta inscripcions, i finalment, una assistència de quaranta-quatre persones. Ei, que hi havia gent de La Canyeta, i això ens alegra molt!!!

Un altre esdeveniment va ser el **II ENCONTRE DE COMPARSES I FILADES DELS CABALLEROS DEL CID**. Que va coincidir amb l'any de la Capitania Cristiana dels Cavallers del Cid de Xixona, van celebrar el segonencontre de comparses i filades dels Cavallers del Cid i la música va retronar pels carrers.

Una filada que viu un any molt intens amb multitud d'activitats, com aquesta que va congrega a més de 100 festers i de festers que comparteixen nom, actitud, ideals, i des de la rebuda amb un vi d'honor per part de la filada Cavallers del Cid, i amb discurs de benvinguda del president de la Federació, Jonathan Gras, que també pertany a aquesta filada.

Torn per a la música on feren una cercavila per la part nova del poble i a les dotze, gran desfilada molt acolorida, alegre, desimbolta i donant un estat de festa al poble en els tres quarts d'any en què retornarà la festa a Xixona.

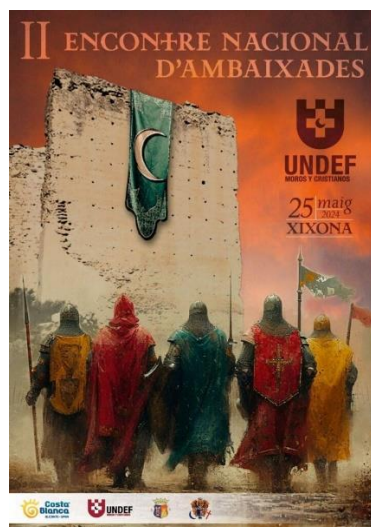
I el tercer cap de setmana, el 25 de maig, el **II ENCONTRE NACIONAL D'AMBAIXADES.**

El passat dissabte 25 de maig de 2024 es va celebrar a Xixona el II Encontre nacional d'ambaixades amb la participació de Molina del Segura amb "La entrega de Mulinat at Sikka", Sant Vicent del Raspeig amb "l'ambaixada mora i cristiana", la del Campello "Ambaixada Cristiana", la d'Almansa "Ambaixada mora nocturna" i la nostra, el "Juí sumaríssim del moro traïdor".

Colometa apunta que: "L'organització del encontre seria la correcta però la participació més bé escassa per part de les filaes que formen part de l'escenificació de Juí. I no parlem de la vestimenta dels Marrocs per al defile..."

Amb un ambient extraordinari i l'agraïment de la presidenta de la UNDEF Pepa Prats: "Vull agrair en nom de la UNDEF i en el meu com a Presidenta, l'organització i el bon treball realitzat el passat dissabte en el II Encontre d'Ambaixades, enhorabona, Joni! Me'n vaig anar molt contenta! Per favor, fes extensiva aquesta felicitació a tota la teua Junta i a la Senyora alcaldessa". Cosa que és d'agrair després de tota l'organització realitzada.

L'Encontre va acabar amb una desfilada per part de la Unió Musical de Xixona i un dinar de germanor.

17

Per tal que l'escenificació fora recurrent es muntà el Castell de Festes, i per gestionar bé els diners i no muntar-lo i desmuntar-lo dues vegades, amb la despesa que comporta (uns

tres mil euros), el Castell romandrà col·locat (amb els permisos pertinents) fins passades les festes. Serà un part més de la decoració del carrer.

El muntatge del Castell és un símbol evident, un senyal que la festa està a caure, enguany, no tindrà eixe sentit, i se'ns farà una cosa normal, veure'l.

I han arribat per a quedar-se els Tres Quarts d'any? Cavallers del Cid i Moros Verds el van celebrar. Dinars amb banda. Una manera de mantenir l'esperit fester, perquè són dinars que amb un bon oratge i apetit fester fan que hi participe bastant gent festera.

I tot contat altra vegada per *El Fester Xixonenc*. Podríem dir que seria la tercera etapa i ara en digital. A més de les mateixes notícies de la Festa, s'obri una secció d'entrevistes a diversos personatges de l'entramat fester.

Dissabte, 6 de juliol de 2024

I CONCURS DE RELATS DE LA FILÀ MARROCS DE XIXONA

Ha estat un any intens d'activitats festeres, sobretot, a la filà Cavallers del Cid, però la filà Marrocs de Xixona va organitzar un concurs de relats festers, a idea i semblança del que la Federació de Festes realitza per al Mig Any.

Iniciatives com aquestes no hauríem de deixar de nomenar-les, per la implicació que ocasiona, i no ho diguem, l'esforç econòmic i humà.

Per a tal esdeveniment literari es va crear unes bases, cartell, i un bon jurat; i no es pensava que es presentaria molta gent, però, finalment, quatre relats, i un guanyador, Albert Sala Llinares, amb el títol *Aquella Diana*, on se'ns conta la història d'Alfred Sentència, un Marroc veterà que per fi ha complert el somni de tancar, per primera vegada, l'Entrada de la seua filà amb la Banda de La Pobla del Duc.

I això que fa més de seixanta-cinc anys que ix de Marroc. Alfred rememora eixe moment de Festa en alçar-se el segon dia de festes abans d'anar a la diana. Després d'aquest record, Alfred realitza la diana més singular de la seua vida que el porta per tot poble, pel cas antic i pels llocs emblemàtics dels Marrocs. Mai viurà una diana com aquella, experiència que el perfila com a fester, com a persona i com a Marroc. Alfred acaba, curiosament, la seua desfilada davant de l'Ajuntament, tot sol.

Es conformà un jurat paritari i amb qualitat (Jaume Miquel, Lydia Garrigós, Ramon Cabezos i Liris Picó), que tingué difícil l'elecció. Esperem l'any vinent poder tornar a poder escriure un tros d'aquest document, amb el segon relat guanyador. Aquella Diana és el relat guanyador del I concurs dels Marrocs.

Dissabte, 20 de juliol de 2024

ELECCIÓ DELS FESTERS I FESTERES DE L'ANY I PROCLAMACIÓ DELS CAPITANS DE FESTES I ENTREGA DE LA BATUTA AL DIRECTOR DE L'HIMNE DE FESTES.

Comencen els actes oficials dels Moros i Cristians amb el reconeixement dels càrrecs festers.

Els màxims representants festers tenien el seu moment oficial amb la presentació oficial dels Capitans de Festes, saber quins seran els Festers de l'Any i entregar la batuta al director de l'himne de festes.

En el marc del Barranc de la Font, en una nit calorosa, sota el penyal que dona nom al nostre poble, amb els llums de color carabassa que il·luminen algunes de les ruïnes del nostre castell almohade.

Se sent contundent: "Ah del Muro!" és Begoña Mira, ambaixadora mora i que respon a la invitació a pujar per part de la secretaria de la Federació de Festes, Marga Nomdedeu, que seran les encarregades de mantenir l'acte.

La música la va posar la Unió Musical de Xixona que estrenava director, Teles Moreno, trompetista de Sellent (València). I la primera que va tocar va ser *Amadaràs*, música per a una presentació d'Enrique Alboroch acompanyat del Ballet de Gisela Gomis.

Begoña i Marga farien una sinopsi de com seria l'acte. En un escenari que tenia relació amb les capitànies, segons escriu Bernardo Garrigós Sirvent: «**El escenario simulaba una especie de Castillo protegido por las almenas construido por los Cavallers del Cid, filà capitana del bando cristiano, situado en una zona pantanosa donde se señoreaba un gran caimán, animal totémico de la fila capitana del bando moro.**»

La UMX tocava *Laura 94* de Ramon Garcia Soler que complia 30 anys des de la seua composició i que donaria pas a l'entrega de la Batuta amb la qual dirigirà l'himne de festes a l'actual director de la Colla de dolçainers i tabaleters "Els Arreplegats" de Xixona, Hèctor Llorca, que enguany complia deu anys com a directors dels dolçainers i tabaleters.

El president de la Federació, Jonathan Gras Murillo li l'entregava amb un somriure de satisfacció per part dels dos.

Després, un poc de música amb la marxa cristiana *Terra Nostra* també d'Enrique Alborch Tarrasó i la marxa mora de Saül Gómez *Kapytan*. Que s'enllaçaria amb els festers de l'any.

Es demanava la presència de l'anterior fester de l'any cristià, que coincidia que era el Capità Cristià de Festes, el professor de matemàtiques, dolçainer, saxofonista, Néstor Sirvent Aniorte. Marga llegia el currículum del fester de l'any 2024, que no només passava per qüestions de filà sinó també per qüestions de Federació, perquè ha estat cristià: contrabandista, llaurador i ara pirata, encarregat de la banda, delegat de filà, fundador dels Festers en Acció i vicepresident de la Federació de Festes, a més de ser capità de festes el 2005, i era per a **Alfredo Sirvent Verdú**, *Alfredo el del Síndic*.

La sorpresa, l'emoció traïren a Alfredo i no el deixaren fer un discurs molt coherent, això sí, una distinció necessària.

Seguidament, demanaven la presència de Silverio López Carbonell, vermell el fester de l'any moro 2023. Però, sempre ho escrivim en masculí, i per què no pot ser una dona? Com era el cas que tocava. Una festera de bressol, una família marroca de sempre.

Diuen els més vells, que quan el seu pare estava a punt de morir, Daniel Jerez va comentar que no s'oblidaren de les camisetes dels Soparets. Morint-se i pensant en els Marrocs, essència de vida. L'any passat ja vam tenir uns casos pareguts, on la vida s'havia fet una festa, i és molt bonic. De fet, el pare va deixar pagat un dinar i un armari per a la filà.

La seua filla heretava eixa passió, el fet de ser cap d'esquadra, la primera presidenta de filà, al llarg de huit anys, i la tercera dona que rep una distinció, i esperem que siguen molt més els anys venidors. Silverio entregava a Montse Jerez Verdú la insígnia d'or de la Federació.

Ella sí que va poder fer un discurs més o menys coherent, dedicant-li el nomenament a son pare que se'l mereixia igual que ella, a la seua família i als Marrocs.

Enguany, sí que s'ha pogut fer una bona elecció. Amb les propostes de les filades, i sobretot, la de l'assessor de festes, Bernardo Garrigós Sirvent, que proposa amb dades l'elecció.

Dues peces més de música festera, la marxa mora *Benimerines* de Francisco Esteve Pastor i la marxa cristiana *Gran Cavaller* d'Adán Bernabeu i dedicada al capità cristià Néstor Sirvent, que donaria pas a la presentació dels capitans cristians: Néstor Sirvent Aniorte i José Luis Sempere Picó, festers dels Cavallers del Cid.

L'alcaldesa de Xixona i el president de la Federació els feien entrega del pin commemoratiu i una fotografia, sempre al costat de les seues dones, que els han acompanyat en tot moment. Del vestit dels capitans, destacaven les corbates blanques amb l'escut de capitania o heràldica que es va dissenyar per a l'ocasió per part de Maria Verdú.

Després, torn per als Moros, per als Kaimans, Roberto Pérez Guidet i Alberto Ortuño Esplà, amb la peça que els acompanyaria a l'escenari, *Kaimans* de Ricardo Planelles Torregrossa. L'alcaldeessa de Xixona els donava el pin d'argent de la ciutat i dedicaven unes paraules a la seua filà, la banda d'Alfarb i que regne l'harmonia en totes les festes.

Discurs d'Isabel i tancament de l'acte amb l'himne, *Fiesta en Jijona*. Un acte que als qui van anar els va agradar, ple d'emotivitat i concòrdia festera.

Dijous, 25 de juliol de 2024

Reunió informativa sobre la processó

Quan es pensava que la cosa s'havia estabilitzat, una carta del nou rector, Salvador Valls González, encenia la vox populi amb una missiva que enviava a la Federació de Festes i que escrivia: "*Y manifesté al presidente de la federación, que, si no había permiso expreso del obispo, yo no voy a hacer ninguna procesión, puesto que ya hay en esta ciudad procesiones a nuestros patronos san Bartolomé y san Sebastián, el 20 de enero, en las fiestas de los heladeros, el día de la candelaria, con lo cual la participación del pueblo con sus patronos está más que garantizada*".

El regidor de Festes comentava a este cronista que havia intentat parlar amb ell, però que el telèfon comunicava i no va tenir resposta.

Per la qual cosa, la Federació, va convocar una reunió informativa per a saber la postura que en tindria i com s'actuarià, per a la processó del dia 22 d'agost. La reunió convocada per les xarxes socials es realitzaria en les oficines de la Federació, però, en anar tanta gent, unes 100 persones, el president dels Vermells, Mario Carbonell, va oferir la seua càbila.

En una taula presidida pel president, Jony Gras, la secretària, Marga Nomdedéu, el vocal Toni Terol, l'exregidor de festes, Ricardo Mira i l'actual regidor de Festes, Marcos Ros Planelles, i una variada representació festera de totes les filades, el president explicà que era una reunió informativa, però, el tema tindria la polèmica per a un canvi tan substancial.

Després d'explicar que la processó es faria tant sí com no, Daniel Llorens, *Batiste*, vertader defensor del rebuig del canvi de dia de la processó, amb les lleis en la memòria, feu una exposició argumentada, i li respongué Mario Carbonell, on agràia la presència de nombrosos festers de la Canyeta i que el dia de la votació no van anar, i el debat... explotà, en moments àlgids, recriminacions, contra argumentacions, i com cridaven en els finals del 70: "llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia".

Dos bàndols ben marcats, els que volien la processó es mantinguera com s'havia portat a terme l'any 2022 i els que volien que acabara el tercer dia de festes.

Prenia la veu Ricardo Mira i explica el procés que hi havia hagut, totalment legal, Ricardo Coloma, *Pipo*, que alçava la veu per la tradició, Manolo Sirvent que comentava la reunió que havien tingut feia dos anys amb l'assessor religiós de la UNDEF, Eugenio Amorós, Jony... o Marcos Ros Garrigós que argumentava a favor el canvi, un debat intens i que s'hagué de posar punt i veure quina decisió finalment tindrà el nou rector.

Un tema que és difícil de solucionar, i que s'haurà de debatre passades les festes, si alguna filada ho proposa, i que sembla, que no s'ha acabat i que serà tema de debat en les sobretaulas festeres.

Però el que queda clar és que la cosa estava ben tranquil·la i s'ha tornat a moure el vent.

Divendres, 26 de juliol de 2024

Presentació del Programa en l'Hort del Trabajo

Hui han posat els cartells per les tres entrades al poble de Xixona: Alacant, Torre i Tibi. Encara li resten que posen els dies que se celebraran en les festes, i des del 2022, l'Ajuntament, i també per respondre a una de les preguntes de la reunió informativa, les festes, oficialment, comencen el dia de la Processó, i que seran del 22 al 26 d'agost.

No deia el retor que les màximes autoritats festeres n'eren ell i l'alcaldessa? Doncs, l'Ajuntament ho va fer oficial fa ara tres anys.

Hem intentat aparcar en la Plaça i estava tallada, altra vegada i sense avisar? Els veïns i les veïnes de *Manhattan* haurien de viure una temporada en l'avinguda Constitució, ho diem quan hi ha queixes veïnals perquè es tallen els carrers en els Soparets... Això, que estan posant les llumetes.

A poc a poc, i és una cosa bonica del poble, anem decorant-lo. Ja hi ha gent que ha posat als balcons els símbols identificatius de les seues corresponents filades, volem pensar que allà viu algú que té relació amb la bandera que hi penja.

A la vesprada, a les 20:30 hores i en l'Hort del Trabajo, es presentava de manera informal, *El Programa de Festes*. Enguany tindríem el crit de la Festa. No es va poder fer en el *Teatret*, com es va dir perquè està en obres.

En un ambient, altra vegada diem, bastant informal, per a la importància de l'acte, la nostra revista, quasi centenària, ha de tindre altura de mides, i la presentació s'ha de cuidar bastant, perquè a més de tastar el programa, li agrada veure alguna imatge.

Unes trenta-cinc persones es congregaren en la presentació, on presidia la taula Marc Ros, regidor de Festes i excoordinador de la revista, que donava canvi al nou, César Álvarez, que serà també nou assessor artístic.

Per les cadires hi havia un codi QR que corresponia al vídeo presentació del programa. L'escanejaves i et portava al vídeo que estava penjat al YouTube, i era la primera tasca com a nou assessor de César.

CODI QR VÍDEO PRESENTACIÓ EL PROGRAMA

Enguany tindríem 290 pàgines a tot color, amb una lletra un pèl més gran, per a facilitar la lectura. Quaranta-sis pàgines menys. Dividit en les mateixes seccions: el Preàmbul, la Festa, la Història, Tradicions i Creences i per tancar, la Miscel·lània.

Els saludes del president, alcaldessa, presidenta de la Undef, el sacerdot, els saludes i l'editorial de la Federació.

En la Festa trobàvem, l'extensa crònica (setanta-dues pàgines), i quinze articles que versaven sobre la Festa en si. D'eixos articles, huit feien referència al tema proposat per l'equip d'edició de la revista festera, la millora del temps en els actes, sobretot, en l'Entrà.

Tornava a les pàgines el mestre, jutge de pau, Jaume Miquel i Peidró, o els clàssics: Ramón Cabezos, María Dolores i Lourdes Galiana, Francisco Alcaraz i un qui escriu.

Un article sobre la processó, millor, sobre l'espiritualitat festera d'Óscar Ros, i el germà major, Marcos Ros parlava d'una visió des de dalt de la festa, o Javier Sirvent, *Cabiscol*, sobre com ha canviat la infraestructura festera i les relacions socials, o Maria José Galiana, un somni que va tenir en una migdiada.

I dos clàssics, Amand Picó, que boniques són les xixonenques o Albert Sala, l'art de titular la música festera.

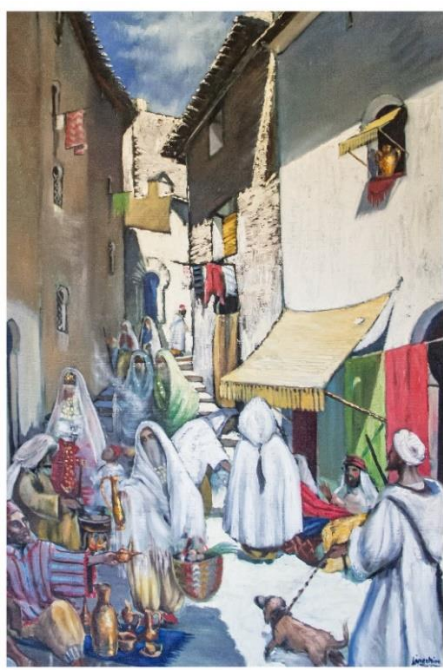
Opinions a banda, articles de bona qualitat. Però necessitem incidir i convidar a més escriptors i articulistes, perquè en tenim un muntó, o buscar-los de fora, que faça enriquir més les pàgines interiors.

Referent a la història, cinc, d'altres que mai fallen: Bernardo Garrigós, Reyes Candela i Pepe Bernabé, l'exarxiver.

I per tancar, en la miscel·lània, Saragossa pare i fill, al voltant dels vint-i-cinc anys de l'Agrupació Artísticomusical "El Trabajo" de Xixona en les festes d'Alcoi, i el resum del FIT, respectivament, i Manolo Ferràndiz amb altra vegada, un rellotge de la naturalesa.

Molt colorit, molta curiositat. Sí que és veritat que ens ha faltat el Pas del Temps, ja que es volia fer un projecte i no ha estat possible.

I un regal, gràcies a Carmen Mira Candela, un quadre de Pepito Fajardo, una recreació d'un carrer de la part vella de Xixona, probablement del carrer de la Font Nova, de 1954, una altra delícia que contenia la revista.

Acte breu, concís i que la gent va poder arreplegar *El Programa* i vulgues o no, això agrada molt.

Abans d'acabar l'acte, Javier Sirvent, *Cabiscol*, va voler fer una proposta que la veritat al personal que allà estàvem ens va agradar, i era crear una nova secció, si està la d'**Un buit en l'esquadra**, per què no fer una altra amb el nom de **L'esquadra s'ompli**? Amb la finalitat de donar a conèixer als nous i futurs festers i festeres, que naixen i que s'incorporaran a l'entramat fester.

Dissabte, 27 de juliol de 2024

EI SENYAL

26

El dia es desperta amb un contundent sol. Sabem i intuïm que farà calor. He tingut el temps necessari, ja sabeu qui matina... per a pegar un passeig per la part vella del

poble. Resta tranquil·la. Em trobe amb membres de l'esquadra Mitja Lluna que van amb els queviures per a donar esmorzar en la caseta que duu el mateix nom que l'esquadra. Han posat una pancarta en l'entrada de la travessa del Moro Traïdor, perquè enguany compleixen trenta anys des de la fundació d'aquesta colla d'amics dels Moros Verds.

També m'he trobat a Luismi (Luis Miguel Mira Delgado), veterà Cavaller del Cid, que se'n va a pel companatge per a donar esmorzar als seus. Passe per davant de l'ermita i Àngel Porta ja ha preparat al sant. Resta José Vicente Garcia, *Mauro*, dins, en silenci, resarà?

A les huit i mitja, la campaneta de l'ermita repica i ressona per tot el nucli antic. L'altre dia en la vaca de Tibi, Toni Romero em comentava que feia uns anys el Senyal sempre se celebrava el dia 24, caiguera el dia que caiguera, perquè l'endemà era sant Jaume, festa nacional. Ara que s'ha tornat a qüestionar quan s'han de fer els actes religiosos per tradició, no seria una bona excusa per a tornar al dia del Miracle?

He pujat fins al carrer santa Creu, els veïns, bé millor dit, Vicente *Llinterna*, amb ajuda perquè s'està recuperant, han decorat el carrer amb banderetes. Un carrer que amaga molta història amb la Torre Grossa al fons, màgica, misteriosa, històrica.

He baixat pel camí de la Mandola, el sol enlluerna els ulls si no vas ben protegit amb ulleres de sol. Barri dels Ganduls i escales de la comare Maria Dolores Martínez i Coloma i he entropessat amb mossèn Salvador, que m'ha saludat efusivament, aniria, deduïsc, a fer missa a l'Asil.

El carrer principal està sense vehicles i els primers festers que prenen alguna cosa abans de la cercavila que tindrà lloc a les 9:15 a la porta de l'Ajuntament, acompanyats per la Unió Musical de Xixona. Hi ha motí, sobretot, altra vegada, gent jove, com la colleta de Kaimans amb la camisa ja posada i alguns amb el monyo tintat de blanc.

Puntual sona la música amb el pasdoble *Xàbia* de Salvador Salvà Sapena i enfilen carrer de capità Hernández Mira amb bon ritme, com cada any, serà que no arribem?

En la intersecció del carrer Galera i carrer Santa Anna està la caravana dels Llaura i ja les taules preparades per a donar després de la missa l'esmorzar popular.

Són les nou i mitja i tot està preparat. Ei, per què no comença la processó? És que falta un dels actors principals, el retor, que sembla que no ha acabat la missa a l'Asil. No passa res, arriba un quart d'hora més tard. Repica la campana, es toca l'himne d'Espanya i es tira una traca i ix sant Sebastià. La marxa de processó va ser *Hosanna in excelsis* d'Óscar Navarro González.

Si l'any passat va haver-hi bandada per entrar a missa, enguany no ha sigut així, perquè només eixir el sant, les veïnes més agosarades del Raval ja han ocupat la segona, tercera i quarta fila de l'ermita, ja no tindran problemes d'empentes i renegons.

La processó amb les mateixes característiques que l'any anterior. Banderes seguint l'ordre de les festes, primers cristians (Pirates, Llauradors, Contrabandistes, La Canyeta, Cavallers del Cid [capitania cristiana]), seguidament els moros: Moros Verds, Marrocs, Vermells, Grocs i Kaimans [capitania mora], delegats i delegades, Junta Festera i Ajuntament, i pels costats els festers i les festeres sense cap ordre definit. Ah, davant de tot, el Sant portat per quatre joves aguerrits i forts festers.

Poc silenci, que s'hauria de tenir més respecte, fins que un va manar el respecte que es mereixia l'acte. Daniel Llorens, *Batiste*, que cada cert temps cridava el *Visca Sant Sebastià* que la gent corresponia amb un altre visca.

Arribem a l'altura de l'ermita, parem i només el sant processiona fins a pegar la volta en les interseccions dels carrers, retorna, estan els banquetes que aguantaran l'estructura, el desenrosquen i cap a dins, que ens protegirà de tots els mals i li desitjarem el millor per a tothom.

I una cosa que no va agradar és que un grup de joves anaren per un costat de la processó amb un pot de cervesa. Xics, si no voleu eixir amb eixe respecte, doncs quedeu-vos en unes escales veient la processó. Som lliures d'eixir, però si eixim cal tenir eixe respecte.

Sobre la missa i el sermó, un poc de referència al tema susdit anteriorment i que, tretze són tretze, que si no es fa dilluns que no se'n farà, i no volia dir res el rector, però amb les mirades no va tenir altre remei que parlar de què fa cent cinquanta anys que es va aquesta tradició i que ha de ser el dilluns.

L'esmorzar és multitudinari, un ventall de colors de les deu filades i de mirons.

La música torna a les 11:30 amb la tradicional cercavila dels Marrocs, que ja ho hem repetit moltes vegades, homenatja a la seua antiga kàbila per carreró de les Monges. Hi ha poca gent pel carrer, però a partir de migdia, el carrer principal s'ompli de vida, de ganes, de bon ambient, de salutacions, d'abraçades, de retrobades.

Es fa la una, sona la música; cinc filades desfilaran i posaran l'adjectiu musical: Pirates, Moros Verds, Marrocs, Vermells i Kaimans. Hem de dir que els horaris es van complir a la perfecció.

Lourdes Galiana Soler ho explicava molt bé en el seu article "*El orden es divertido*" «Sin embargo, el día señalado, sentí la armonía en la Filá, el orden y cumplimiento en los tiempos de los desfiles, atendiendo a nuestro Delegado y todo fluyó sin más problema, me divertí, creo que incluso más que cuando he tenido largas esperas y desfiles interminables.» Feia referència a què una desfilada lleugera, alegre, agrada a tothom.

Hem de dir que a la vesprada i nit, es va acomplir també els horaris estipulats, cada deu minuts entre filà i filà i un màxim de mitja hora.

Hora de dinar. Restauració plena de gom a gom, hui és un dels dies grans de festes. La calor s'intensificava i ja advertíem que les kàbiles necessitaven una adequació als temps que corren. Així ho feren i ho estrenaven els Vermells i Marrocs amb aparells d'aires condicionats per a estar un poc més còmodes i viure millor la festa.

La banda ha començat a tocar els primers compassos de *Mi Barcelona* una peça que agrada molt als festers de Xixona. Ens alcem de la taula, ens col·loquem en esquadra i esperem que arribe el solo del flautí i el final de la peça i que tot el món cride.

I és això, que deia Albert Sala en un paràgraf del seu article a *El Programa*: **«M'evoca a il lusió, desig, ganes de Festa. Em porta a la Vespra, al goig que vindrà.»** La Festa és meravellosa perquè és un desig que esperes i que saps que et portarà a la catarsi.

Per a dinar mengem arròs amb conill, la cuinera, els kabileros, ai! que faríem sense ells. Tenen comboi. La sobretaula-marxa-ball ha estat espectacular, pocs adjectius es poden descriure per als moments àlgids de l'ambient fester.

A les 17:30 començava el **campionat de cotos del 2024**. En la primera ronda s'enfrontaran Pirates contra Verds, Cavallers contra Marrocs, Vermells i Grocs, Kaimans-Canyeta i Contrabandistes-Llauradors. Passe: Pirates, Verds, Marrocs, Grocs, Kaimans, Llauradors i Cavllers.

A les 19:30, s'iniciava la desfilada oficial del Senyal amb els càrrecs, ja sabeu, delegats, banderes, capitans i Federació. Algú va arribar tard, però bé, finalment, va venir que és el que és important. A l'altura del Casino, es feia el corredor als Capitans de Festes.

I a la porta de l'ajuntament, ja estava el regidor de Festes, Marcos Ros Planelles i l'autora del cartell, Carmen Cremades Galiana, i en el primer fort de *Fiesta en Jijona* de Vicente Pla Candela s'obria la cortina i es descobria el cartell, que en general agradava i que serà la publicitat per anunciar que Xixona celebrarà les festes a final d'agost.

Els capitans dels dols bàndols i els seus familiars romanien al balcó de l'ajuntament com a espectadors privilegiats.

Seguidament, la resta de les deu filades amb ordre de primer els cristians: Pirates, Llauradors, Contrabandistes, Canyeta i Cavallers del Cid (capitania cristiana) i els moros Verds, Marrocs, Vermells, Grocs i Kaimans (capitania mora). En un ambient de festa paradisiaca.

Les respectives filades anaven acompanyats de les bandes als seus domicilis i sopaven fins a l'arribada de la darrera desfilada.

Un dia amb molta festa, un dia llarg i que els més durs i que saben reservar les forces arriben al Barranc sol.

Dissabte, 3 D'AGOST

CAMPIONAT DE PETANCA I FRONTÓ, APLEC DE COLLES I CORREFOC.

Primer dissabte després del Senyal. No és del tot un dia de festes MiC, i es juga el campionat de frontó amb sis equips, un dels Verds dos del Contraban i Marrocs i un dels Grocs, finalment, el pernil el guanya els Grocs i, en segon lloc, per als Contrabandistes.

I en la part alt del poliesportiu, es jugava a la petanca, guanyant els Grocs i segons els Kaimans.

Es fa ambient, i sobretot, va gent jove, en un ambient festívol i de competitivitat.

I una altra novetat, perquè les capitànies de festes van organitzar una activitat conjuntada anomenada "Aquakapitania" amb una varietat de jocs d'aigua, un dinar de germanor i fer-se'n una.

A més, la Colla de Dolçainers i Tabaleters va organitzar el primer concurs de llançament de pinyols d'oliva, i que va guanyar el capità moro, a més de donar una cistella a la filà amb més festers que va anar al dinar i aquesta va ser la dels Llaura.

A la vesprada no hem tingut l'aplec de colles, desconeixement el motiu, però ho preguntarem. Com a novetat del Correfoc, que era el segon acte, i a les 19:00 un Xiquifoc, per als més menuts de la casa i que tenen ganes d'anar a l'era. El primer any, tot i l'anunci a les xarxes socials, que després en parlarem, no hi havia molta gent, però tot és començar.

Colometa em fa altra apunt: "La baixa participació tant de colles com de públic ens va dur a prendre la decisió de deixar oxigenar durant un temps l'aplec de colles. Jo crec que la participació al Xiquifoc va ser bona però sí que necessita millorar algunes coses. En el correfoc vam contar amb la participació de la batucada Giraboix. Sonava bé i la duració va ser més que correcta".

Abans de les 23:00 un riu de gent preparada per a participar en el CORREFOC, acte que agrada molt i que ompli el poble, bars, cafeteries. És veritat que al no haver aplec, la intensitat de la música no era la mateixa, suficient perquè els dimonis els costara arribar a l'Ajuntament.

Després, les típiques Nanos i Gegants, Xavier el Coixo i tots al Barranquet a sentir els grups Maluks i Esther.

PRIMER SOPARET. 10 D'AGOST DE 2024

Primer Soparet amb un dia amb molta xafogor. Abans, però, voldríem comentar els llums que la regidoria de festes ha col·locat entre els carrers Alcoi i Marcel Mira, amb els escuts de les deu filades i la veritat és que queda curiós i innovador.

Tot i això, hem de dir que hem agarrat *El Fester Xixonenc* i les xarxes socials del Facebook i Instagram de la Federació de Festes i la veritat, el personal ha pogut estar bastant informat de tot el que succeïa, les festes, els actes, etc. perquè la informació és importantíssima perquè les festes isquen bé.

Aquest dissabte es va celebrar el campionat de futbol-sala organitzat pel fester dels Moros Verds Asier Rubio Jerez amb un total de 12 equips masculins de diferents filades i 4 de femenins.

L'ambient al poliesportiu xixonenc, des de les 7:30 del matí era significatiu. Amb partits de 15 minuts, sense temps mort, ni possibilitat d'empat que es resolria a penals en cas que en fera falta.

I respecte a les xiques, hi hagué quatre equips dels Marrocs, Grocs, Kaimans i Vermells, i van guanyar les Kaimanes.

L'organitzador ens comentava:

“Arrancava el matí i els primers equips ja feien acte de presència fent la típica “muntabaixa” amb les neveres, i com no, totes amb aigua. Sorprenentment, tot va començar puntual, però una tanda de penals al primer partit entre Mitja Lluna i Canyequila va fer que tot anara amb un poc de retard. Malgrat açò, el dia avançava a la perfecció.

Aplegà el torn dels màxims favorits, els Kaimans, guanyadors de l'any passat i de diverses edicions, es nota prou la joventut. Un partit contra uns Marrocs que no van poder fer res per parar el tsunami blau.

Ens arribem al migdia i després de diversos anys d'absència arranca el torneig femení. Enguany tan sols s'han apuntat 4 equips: Vermells; Grocs; Kaimans; i Marrocs. El primer partit va ser un igualadíssim Grocs contra Vermelles que es va saldar amb la victòria del quadre groguet. Els Kaimans i Marrocs haurien d'esperar el seu torn, ja que una altra tanda de penals va fer que es retardaren els partits. Aquest retard no va posar nervioses a les kaimanes que van ficar una mitja dotzena de gols per ficar-se a la gran final.

Una vegada finalitzades les semifinals femenines arrançà la fase final masculina, on el cansament es feia notable. Un primer partit superintens entre Kaimans i Picos (Moros Verds) ens va deixar uns últims 5 minuts per al record, amb quatre tirs al pal del conjunt verd i dos gols que culminaven amb la remuntada blava. D'altra banda, l'altre equip dels Verds aconseguia derrocar a l'esquadra Nabos, del contraban, a la tanda de penals. Els altres partits van ser entre Grocs i Cavallers amb derrota de la capitania cristiana i Canyeta i Tempranillo (Contraban) amb una sorprenent victòria dels canyetos.

Les semifinals, a les 13:40 i amb ganetes de dinar, no van defraudar a ningú. Una primera semifinal entre Kaimans i Grocs deixava als blaus un any més com a finalista del torneig. Mentrestant, els Verds volien tornar a la final després de diverses edicions. Una vegada més, una tanda de penals, encara que aquesta vegada el conjunt moro no va poder aconseguir la victòria sent la Canyeta els finalistes davant la sorpresa de tots. La final haguera sigut emocionant, però com ve van dir els canyetos, “estem molt cansats i no tenim ningú a les banquetes”. L'inici de la final es va demorar uns minuts davant els dubtes dels cristians de si jugar o no, ja que estaven esgotats a més no poder, i després d'un temps xarrant-ho entre els equips, es va nomenar els Kaimans guanyadors del torneig.

Alhora que es “jugava” la final masculina també va començar la femenina. Les Kaimanes comptaven amb l'oportunitat de fer als dos equips blaus campions del torneig i consolidar així la gran generació futbolística amb la qual compta l'actual capitania mora. Un partit igualat entre Grogues i Kaimanes no va evitar que el quadre blau s'endugués el primer premi d'un torneig que com bé van dir les jugadores, és molt especial i necessari.

La capitania mora va triomfar al futbol el dia del seu sopar de capitans, aplegant al dinar amb dos pernills sota el braç per agafar força per al que quedava de dia”.

Sí que és veritat que en ser un campionat d'un dia es va allargar massa, i es podria fer entre el primer i el segon Soparet, i és l'ofertament que li fem al bon organitzador del torneig.

Continuant amb la narració, les kàbiles obrin les portes per a fer dinars d'ambientació del dia. Un Soparet on destacaria el sopar dels capitans moros i el carrer s'ompli de blaus, a més, l'esquadra Mitja Lluna també celebraria el seu sopar de Capitans de filà, cosa que no és massa usual veure-la, i amb la banda de Xixona que li tocava a un company que pertanyia a aquesta esquadra.

El carrer principal va agarrant ambient amb l'arribada dels festers i fan una primera visita al bell mig del carrer a l'altura del Trabajo o gelateria Antiu Xixona on està jugant-se els ¼ de finals del campionat de cotos entre els Pirates i Verds, Marrocs i Grocs, Kaimans i Llauradors i Contraban i Cavallers.

En altre ambient agradós, quan s'acaba la partida, la parella guanyadora estira la mà als perdedors i agafen camins diferents. Passen als semis Pirates-Grocs i Llauradors-Contrabandistes.

Comencen els cristians la desfilada a les 20:00. Primera cosa a destacar, els Pirates, Llauradors i Contrabandistes fan una tríada, compartiran banda, kàbila i kabilers, en la dels Pirates, que diuen que s'està molt fresquet. Fórmules econòmiques per a poder participar, la inflació fa mossa, es nota.

Seguidament, la capitania cristiana, sense els capitans cristians que eixiran els Kaimans, com a convidats selectes.

I de sobte, apareixen Roberto Pérez i Alberto Ortuño amb dos cavalls negres amb vestits blancs i faixa negra, sorprenden a tots, quan mai havien aparegut en un Soparet els capitans a Cavalls. Crits de jubileu per part dels assistents. La banda dels Kaimans, els omnipresents veïns d'Alfarb que tocaven *Aitana* de Tomás Olcina Ribes.

Se saltaven l'ordre, primers els Kaimans per a tenir més temps per a sopar, i destacaríem la gent jove que hi havia, una filada que reviu. Després els Verds on tancava esquadra la Mitja Lluna, Marrocs.

Hora de sopar, i en els Pirates-Marinos hi ha molt d'ambient, on es mesclen àncores, navalles i garrots, en el Cuarnero els Verds i el carrer Barcelona s'inunda de Kaimans i kaimanes que ho donaren tot, en un clima de germanor difícil de descriure.

Les desfilades de les 23:00 hores, volem dir que més o menys es va acomplir l'horari, un poc més relaxat perquè ja sabem que la capitania en ser molts es van retardar un poc, segons Toni Terol que està en tot, 40 minuts de retard, perquè alguna filada va acabar a la porta de l'Ajuntament i ara ho ha de fer un poc més avant, com ho van fer els Cavallers a l'altura de ca l'Hermano.

I el final de la desfilada va ser memorable, la banda dels Kaimans, la més veterana dels que ens visita, la veritat, és que va fer honor a la seua filosofia i va fer el goig dels que allà estaven, els que anaven davant i darrere la banda, i van estar més de mitja hora tocant tota mena de peces una vegada acabada la desfilada.

La festa va continuar al barranc-sol en un clímax de bon rotllo.

DEL DILLUNS 12 AL DIVENDRES 16, EXCEPTE EL DIMECRES, D'AGOST DEL 2024. ESCOLA DE FESTES.

Començava l'Escola de Festes amb el professorat implicat i 17 xiquets i xiquetes que volen llicenciar-se d'ací a tres anys en festers.

El professorat: Jaume Miquel, Bernardo Garrigós i Carrasco, pare i fill, donaren les classes teòriques i pràctiques amb l'ajut de caps d'esquadra, visita dels Capitanes de Festes, dels Festers de l'Any, i en la kàbila dels Moros Vermells.

Dimarts es va suspendre per la pluja, però això és Karma, la suspens i para de ploure.

L'alumnat coneix l'entramat de la festa d'una manera divertida i pràctica. Divendres feren un reportatge per a Intercomarcal TV, pinten les ratlles que marquen la línia de les esquadres i les bandes en el Partidor, i acaben amb un bon berenar en Ca Geno, en la gelateria d'Antiu Xixona.

DILLUNS 12 i DIMARTS 13 D'AGOST DE 2024. ESCOLA DE DANSA.

Dilluns vam tenir junta urgent per a suspendre la processó. El retor no cau del burro, en una expressió popular i si no es fa el tercer dia de festes, com diu ell que fa més de cent cinquanta anys que se celebra aquesta.

Es decideix que no es faça, ja que, legalment no es pot segons les Ordenances Festers i els Estatus de la Federació. La qüestió és senzilla, el sacerdot diu que no la presidirà i que no traurà els sants, aleshores, això no és una processó. S'estudia si es farà algun altre que el substituïska, les llotges, les cadires, les flores, les bandes ja estan contractades.

Però, voldria deixar escrit i clar que cap dels membres de la Federació (directius, delegats i presidents) no està en contra de no voler fer la processó, tot el contrari, i és la posició arbitrària i unilateral d'en Salvador Valls González qui s'ha tancat en banda i no ha entrat en raó després de les entrevistes amb l'alcaldessa de Xixona, el regidor de Festes i membres de la Junta.

Haurà aconseguit que després de tota la història, i no de cent cinquanta anys que celebrem les nostres festes "PATRONALS" no se celebri un dels actes que més té relació amb els Moros i Cristians.

El dimarts 13 d'agost, aprofitant que el carrer estava buit de vehicles perquè de matí havia estat el Mercat, els operaris jardiniers van posar les banderetes de festes i que li dona un colorit especial al carrer!

També a la nit han encés l'enllumenat fester, enlluernat amb els focus de reforç. Sobta que no està ni Sant Bartolo ni Sant Sebastià en els balcons de la casa parroquial i que sempre penjava el retor... ho faria més avant?

Vers la disputa de la celebració de l'acte de la Processó s'ha armat, mai millor dit, la de *Cristo*. La raó és que el retor va encendre la flama amb el seu comunicat, i les reaccions no s'han fet esperar. Poc volem escriure d'una qüestió que s'hauria de posar damunt la taula i parlar, dialogar, conversar, debatre.

I el primer que cal fer és proposar oficialment, si algú ho vol fer, una moció per a tornar la processó el tercer dia de festes i deixar-nos de les xarxes socials, i històries per l'estil. Perquè el que sí que hem aconseguit és enfrontar dos bàndols, els que accepten el canvi i els que no. Açò no són els Moros i Cristians, o sí, una guerra inacabable!

Acabe, perquè pense que el que més hauria de vetlar per honorar als patrons, el rector, en Salvador Valls González, ha aconseguit una contracció, un despropòsit, que la màxima autoritat religiosa no presidisca la processó, ni deixi els sants Patrons, i elimine un dels elements més importants en la celebració de les Festes patronals d'un poble. Diguem el diguen, aquesta és la realitat.

A la vesprada, unes 15 persones, al parc del Cuarnero, van anar a aprendre a ballar la dansa, una de les tradicions més arrelades a les festes. **Ara, si més no, caldria fer un curs de posar el mocador**, ja que hem sentit diversos comentaris al respecte, i això, la qüestió de posar el mocador, també estaria bé. Ah! I relació té el gessamí, **uns gessamins públics per a les balladores**, perquè oloren amb eixe aroma que després la floreta blanca.

DIJOUS, 15 D'AGOST. CERCAVILA, JOCS D'AIGUA I CONCERT I PREGÓ DE FESTES

M'agrada molt el 15 d'agost. És un dia que tinc marcat en el calendari com a preferit. La tradició i el costum els tinc interioritzats.

El fet de poder ser músic em dona accés a participar en el primer acte marcat en el guió d'actes. La cercavila de l'Agrupació Artísticomusical "El Trabajo" de Xixona.

La temperatura està respectant-nos i, tot i que fa calor, és suportable. Posem al faristol *Daniel Juan* de José Maria Ferrero, pasdoble marcat amb un rerefons dedicatori per la mort del fill del compositor, i conté unes melodies agradoses i sentimentals que omplin el silenci de record.

Formem en contra del que estem acostumats, al nord. El company de la banda, Juan Francisco Ballester, *Peporro*, convidarà a la banda a uns dolços i granissats per l'aconseguint de la medalla d'or, en ca Geno, la gelateria Antiu Xixona.

Continuem Plaça amunt, ens dirigim a l'Asil, sona per primera vegada el trio tocat pels clarinets de manera dolça i ens encaminem al fort amb els metalls, que a poc a poc, van in crescendo fins a arribar al fort final. La gent ix als balcons, escolta la música que s'apropa, com la Festa.

La segona parada la fem a l'Asil. És un regal per aquells que necessiten ajuda i perquè se senten reconeguts. En Salvador està acabant la missa. Ens esperem que ho faça. Ja tenim un poc més de públic.

Provem el segon pasdoble que tenim del mestre de Catarroja, Manuel Gimeno Puchalt, *Brisas Otoñales*, que mai l'havíem tocat. Ens acomiadem i anem per la part més vella del poble.

Continuem en una formació de cinc músics, i veus com el company va arrimant el muscle en el mateix moment que el carrer es fa més estret i t'adones que la música agarra el seu màxim so entre les façanes de les cases.

Quan entrem a Manhattan ja posem el que havíem tocat a l'Asil i com que estan fent els jocs d'aigua, no ens cal altra cosa que entrar pel començament del carrer Capità Hernández Mira, i parar a la porta de l'Ajuntament i delectar als espectadors que allà es troben.

A les onze els xiquets i les xiquetes més matineres ja estaven preparats per als Jocs d'Aigua. Una altra activitat per a aquesta franja d'edat i que és el futur de qualsevol poble.

A la vesprada, a les 19:30 era la missa en honor a la nostra senyora de l'Assumpció. No volem dir que hi havia malestar general, per les dues bandes i només van anar, per exemple, dos regidors de l'Ajuntament.

A la nit, concretament a les 22:30 i en un Barranc de la Font ple, amb una bona entrada, es faria el concert de festes i el pregó.

Amb un programa bastant suggerent, i on s'obria sense cap presentació amb un preludi i el ballet *Ombres* de Saül Gómez Soler, mentre alguns encara estaven sense estar asseguts.

El presentador Jesús Marzal pujava a l'escenari i amb una dicció i una presència de bon fer, mantindria l'acte de manera seriosa i elegant, presentant les obres que es poden llegir en el bon programa digital que van publicitar, amb l'estrena, per destacar alguna peça de la marxa mora *Les Mores de l'Armarx*, de Fernando Espí i que dedicava a les seues cosines Bàrbara i Noèlia com a encàrrec pòstum del pare de Noèlia que va faltar l'endemà de l'Entrà, quan elles eren Capitanes de Festes.

I una gran interpretació de la marxa cristiana *Gran Cavaller* d'Adan Bernabeu Garcia, actual president de la Banda i dedicada al Capità de Festes, Néstor Sirvent.

En l'entremig va tenir lloc el pregó de festes, i la veritat que el pregoner, un jove Javi Iváñez, el fill de Javier el Llandero, i que s'ha popularitzat primer per ser el cantant de Mugroman i actualment un dels dinamitzadors de la plataforma *Eh! Que* ha entrevistat a famosos, actors, actrius i coneguts personatges de la societat, com també a la iaia Conxa, i ha fet del que és comú una cosa que la gent s'ha reconegut.

Un xic de poble universalitzat, i al llarg d'uns 20 minuts va versar amb molts temes, com la seua educació i va nomenar els seus mestres d'escola (Jaume Miquel, Toni Mulet, Agustín, Damian, Ferrandis).

Va parlar dels seus orígens, al seu mas de Pineta, com deia: "sense por, sense vergonya, amb naturalitat", i pot ser, aquest és un del seu èxit del pregó, parlar de la localitat on l'ha vist formar-se per a fer-se gran, obert, dinàmic, amb do de gents. I l'educació arrelada a la tradició, un fet que, vulguem o no, està quasi desapareixent.

Fent menció de les injustícies del món i sobretot, una cosa que va agradar molt, l'estima, voler-se que no a vegades oblidem dir-ho en veu alta i majúscula. Perquè la festa, en el fons, és estima, no?

I la importància de ser fester. Com deia, no importa en quina filà isques, allò que s'ha de ser és ser Fester.

Continuava, permeteu-me que ho faça una mica llarg, però recordar-se'n dels que malauradament, amb curta edat ja no poden viure la festa, diu molt del qui ho pronuncia. Perquè: "La vida continua, i la festa ha de continuar".

Acabava i ho copie literalment: "Al final la vida són anècdotes, històries, records, amors i desamors, amigues i amics. I encara que al remat les festes són una representació històrica amb una gran càrrega de nostàlgia, m'agradaria que ens esforçàrem a crear nous records, en viure el moment amb força i amb energia. En recordar als qui no estan, però també recordar als qui tenim davant. Mira que ens costa dir et vull. Son temps d'odi fàcil, i de pocs et vull..."

En definitiva, que són festes, i són moments per a recordar-nos els uns als altres que estem vius, que ens volem, i que tenim la sort d'haver nascut en un lloc tan bonic, tan dolç i tan especial com Xixona".

Un pregó com ell mateix: viu, alegre i de poble, com ho és Javi el fill del Llandero.

El regidor de Festes, Marc Ros, i l'alcaldeessa de Xixona, Isabel López l'imposaven el pin d'or de la ciutat i li regalaven un quadre commemoratiu del moment.

El concert continuava amb cinc peces més, l'última, com a homenatge a qui va ser molts anys director de la nostra banda, Joan Garcia Iborra, la marxa mora, *J.G.I.* de Francisco Esteve Pastor, i acabava amb l'himne de festes.

Durant una hora i mitja, música i paraula es van ajuntar per a fer això, Festa.

DIVENDRES 16 D'AGOST.

Divendres tindríem l'acabament de l'Escola de Festes. Un èxit altre any. Amb quasi una vintena de xiquets i xiquetes que han descobert els amagatalls de la festa i que és important per a traure bons festers i bones festeres.

Pintaren la ratlla de l'Entrà i acabaren fent-se un gelat.

La Festa també és açò. Una faena prèvia, molt intensa, una mica desagradida, però que alguns els ompli, perquè ho fan per la resta.

A la mateixa hora, Vicente Sala, *Saleta*, formava als qui dispararan en els trons, tiradors novells. I que es va fer en el camp de tir, anant cap a Tibi i ens comentava que era l'any amb més assistència, uns 15 i sobretot, gent jove. Potser s'estan recuperant els trons? Veurem.

A la vesprada, el primer dia de dansa... i només una parella. I a la nit, dos bons grups de música Viscopaf i La Jetée. A veure, reconeguts no eren, però tocaven molt bé.

També fer una menció al llibret d'instruccions festeres, perquè hi havia diverses errades. En la versió en valencià, li faltava un dia, concretament el dia 16 d'agost, i en la de castellà, faltava alguna activitat.

2n SOPARET. DISSABTE 17 D'AGOST.

S'encetava el dia amb un campionat més o menys improvisat de bàsquet. Però aquestes iniciatives s'han de tenir en compte i valorar-les. A més, un campionat on podrien jugar xics i xiques de les diferents filades.

La veritat és que a més, si no hi havia prou d'una filada, es passaven a l'altra, i això mola.

Els dinars d'ambientació ja són uns clàssics. I van a més, perquè algunes filades intenten dur bandetes, grups musicals per tenir música en directe.

I cuiners que dediquen el seu temps per a degustar a la resta de companys i companyes guerreres. I la festa no sempre és diferent, perquè en els Marrocs, una improvisació, una idea es va convertir en un concertet la mar de xocat, amb els que en aquell moment van decidir anomenar-se "*Los metamorfos*". Que ara duc la guitarra, l'ampli i el micro i allà que vam estar tots cantant fins que el president va dir prou i que havien de començar a fer el sopar.

A les sis de la vesprada i en el bell mig del carrer principal, ja amb les banderetes, els llums, banderes als balcons, es jugava la semifinal de cotos: Pirates-Marinos contra Moros Grocs i Llauradors contra Contrabando. La final, l'honor es jugarà la nit del Soparet entre Pirates-Marinos i Llauradors.

Hui tindríem l'ordre invertit, primer els Moros i segons els Cristians. Ens hem fixat, que en la casa parroquial, on habitualment posaven dues pancartes amb els patrons, Sant Bartomeu i Sant Sebastià no hi eren, i no l'esperem davant la situació, ens equivocarem? Estaria bé rectificar-hi!

un per què? Perquè el capità, Néstor Sirvent és membre de les dues agrupacions a més dolçainer dels Arreplegats.

I el seu company, Pingüi, que han fet un duo a la perfecció, on només s'apreciava felicitat, bon rotllo, amistat, i dues capitànies que s'han vist amb molt moviment al llarg de tot l'any fins a arribar a les festes.

Néstor Sirvent ho resumia en un post en el Facebook: La mescla perfecta: [Filà Cavallers del Cid de Xixona](#) + [FILÀ KAIMANS DE XIXONA](#) + [Unió Musical Xixona](#) + [Unió Musical Busot](#) + [Colla de dolçainers i tabaleters els Arreplegats de Xixona](#) + L'ambaixador Cristià = Resultat... Un dia inoblidable. Moltes gràcies a tots per l'emoció que vau posar en cada nota i a totes les persones que ens van acompanyar en aquest dia tan especial.

Només una nota als horaris perquè sembla que hi va haver alguna relaxació i no ho podem permetre, per tota la faena que s'havia fet al llarg de l'any perquè prenguérem consciència. I com acabava Jaume Miquel Peidró en el seu article "Tarde de Agosto":

P.D.: He d'assenyalar que el Mig Any va anar bé, les desfilades van complir de manera molt acceptable el pronòstic del temps i tots i totes vam eixir guanyant. M'agradaria pensar que no ha estat un mirall i que "l'Entrà" pot millorar.

DIUMENGE 18 D'AGOST. DANSA INFANTIL I ACTUACIÓ MUSICAL INFANTIL

Un diumenge per a descansar i veure els xiquets i les xiquetes vestits de xixonencs i de xixonenques, protagonistes en la vesprada del 18 d'agost. Es donaren la volta en el Sabadell, pensaren que ja en tenien prou.

A les deu de la nit, un musical, *Charlie i la fàbrica de reciclatge* que va fer les delícies, mai millor dites, dels infants.

DILLUNS 19 D'AGOST. NANOS I GEGANTS. SEGON DIA DE DANSA I ESPECTACLE HUMORÍSTICS

Dilluns començava la primera jornada de Nanos i Gegants que aniria per la part nova del poble, *Manhattan*. El so dels tabals trenquen la tranquil·litat del carrer. Una melodia que per als més majors els torna a la infantesa, i per als xiquets i les xiquetes, entre la por i la il·lusió, barreja de sentiments. I per als adolescents... bé, *bueno, vale*.

És la recuperació d'un acte, perquè va haver-hi uns anys en què perillaven i no sé per quin motiu, és una cita ineludible que ningú s'ho vol perdre. Alguns fan bé la seua feina de Nano, fent por als qui en tenen, i fan els passos que pertoenen.

Una horeta on s'intenten recórrer tots els racons de la nostra Xixona i no hi ha qui passe d'ells.

A la vesprada hem tingut el segon dia de dansa, un poc pobra de personal veient-la, com que hi ha més dies... però és una incitació per a eixir de casa, quedar a sopar amb els amics, família, coneguts...

I a la nit, vam tenir un espectacle d'humor: *Massa per a la carabassa*, i és difícil a vegades fer riure a la gent. T'esperes una cosa i ix altra.

DIMARTS 20 D'AGOST. SEGON DIA DE NANOS I GEGANTS. DIA DE LA DANSÀ I CONCERT MUSICAL.

Dimarts de mercat, els Nanos i Gegants canvien la seua ubicació a la Policia Local i faran el recorregut pel barri Sagrada Família. Una altra gentada que els segueix.

A la vesprada, acte multitudinari. La dansà. Sense cap mena de dubte, el dia que reuneix més balladors. Comença al voltant de les set a les portes de la Casa Consistorial i recorre els carrers principals de la part vella.

Irrrompen els tabals en un carrer amb poc de personal, mentre els restauradors munten les taules. Els balladors van amb les mans creuades darrere l'esquena on aguanten el ventall. Les balladores que esperen als seus respectius en els portals on els hi ha posat el mocador, amb els plecs.

He sentit que s'haurien de fer cursos per ensenyar a posar el mocador. Fa molta xafogor i les gotes de suor s'intenten contrarestar amb els primers moviments amb el ventall.

Passem per l'ermita del Raval que resta tancada. Totes i tots els estranya. Ens cal, una reivindicació, un refresquet per als qui van a l'*arreplegà*.

Un ballador adolescent diu als dolçainers: "*Més xocorroc i menys ninani*" i trau el somriure dels músics.

Una cinquantena de parelles ballen i immortalitzen la tradició de la dansa amb els ventalls que alleugeren la calor, la diversitat de mocadors, de rica, de pobra, i al llarg d'una hora, es viu amb intensitat l'acte de la dansà.

A la nit vam tenir un molt bon grup de música, *Maruja Limón*. Un sextet femení resident a Barcelona que es caracteritza per la seua música vitalista que oscil·la entre el flamenc, el pop i els ritmes llatins.

DIMECRES 21 D'AGOST. TERCER DIA DE NANOS I GEGANTS. AMBAIXADA JUVENIL I CONCERT.

El dia començava amb el tercer dia dels Nanos i Gegants i li tocava al barri del Través, altra vegada un fum de gent que els acompanyava i que ballava al son de la seua música.

A les dotze del migdia començava l'especial **Programa Bon Dia Directe Especial Festes 2024** de la cadena Intercomarcal que ha fet un seguiment, altre any, molt complet, i que és un document molt important per al futur. Han intervingut moltes persones, des de l'alcalde, el regidor de festes, el president de la Federació, l'autora del cartell,

el pregoner, els festers en acció, i entre entrevista i entrevista, es podria visualitzar els reportatges que havien enregistrat en la setmana festera, com per exemples als ambaixadors juvenils, els vestits de xixonencs...

<https://www.youtube.com/live/wDUZAKHbei8>

Per l'horabaixa, tindríem dos actes més. L'Ambaixada Juvenil i que enguany la Federació havia insistit molt en l'afluència de públic i la veritat és que poden estar més que contents.

Acte que començava passats deu minuts de les 20:00 hores, un castell preparat per a aquest esdeveniment, la Unió Musical de Xixona que tenia la peça *Cap al Castell* i preparats: Manolo Gómez, ambaixador moro, al costat de Paula Samper i Alèxia Verdú. Uns retocs amb el micro, la mare que s'acosta i li arregla el turbant i les primeres paraules: - Ah del Muro!, i contava Viki Gras dalt al castell: - ¿Quién me llama?

Amb un públic que acompanyava es realitzaven les dues ambaixades, la de Moro i la Cristià, amb perfecció dels actors i de les actrius: Bàndol Moro: Manolo Gómez Pineño, Ambaixador, Paula Samper Ramos, Sentinella i Mar Gisbert Carbonell, Baixà. Bàndol Cristià: Rubén García Sánchez, Ambaixador. Alèxia Verdú Arques, Sentinella i Viki Gras, Capitana.

I tot supeditat per Alfonso Zaragoza Miquel que li posa tantes ganes com els qui actuen. En el reportatge d'Intercomarcal, el mestre Saragossa destacava una cosa que cal dir. Si és cert que en festes, tenen molta més pressió, aquest sembla que no la tinguen i fan les dues ambaixades seguides.

Acte necessari per a preservar les ambaixades de festes, i un exemple per a altres festes que celebren Moros i Cristians.

Sí que és veritat, com deia el fill d'Alfonso Zaragoza, Edgar: - Falta més implicació de les filades per a dur més festers. I omplir el centre del carrer, pot ser també algun coet (és que m'agraden molt).

I no cal dir, l'exemple que ens donen als majors, perquè va eixir de deu, un orgull que a vegades emocionava per les gesticulacions, els crescendos de les veus, les amenaces.

Després, tots, desfilaven carrer avall, per a fer-se un gelat ben merescut.

A la nit, teníem el concert de la Jove Big Bang, de Sedaví. No hi havia molta assistència i es van perdre un concert espectacular que ens va deixar bocabadats, per dues coses. La primera, per la qualitat del concert, i l'altra, l'edat dels músics, que eren tots molt joves.

DIJOURS 22 D'AGOST. ÚLTIM DIA DELS NANOS I GEGANTS. CONCURS DE DIBUIX INFANTIL REPARTIMENT DE TRABUCS. PROCESSÓ?

Arribava el dia que ha marcat tota la polèmica festera d'enguany. El que hauria de ser el primer dia de festes s'havia convertit en una gran guerra entre dos bàndols ben marcats: els qui volen que torne la processó al tercer dia, i els que, en el seu afany de millora de la processó, i respectar la normativa festera, i fer les coses amb consens.

Però, en el fons, hem perdut els dos bàndols, perquè a la fi, no s'ha fet la processó. Una amiga comentava sobre la suspensió de la processó: "A vore, si no t'agrada el president del govern, te'n vas d'Espanya?"

I venia a dir que, ella no volia el canvi, però l'ha acceptat, perquè la majoria dels festers i de festeres, així ho va voler, representats pels presidents de les respectives deu filades que componen la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià.

I tenim la llibertat d'eixir o no; però la posició tancada, esbiaixada, una contradicció, una incongruència i un despropòsit en tota regla del retor de Xixona. Autoritat eclesiàstica, que hauria de vetllar perquè honoràrem als sants patrons de Xixona, no es va celebrar.

Podríem estar parlant molt més, però era el tema principal, era les faltes de respecte en les xarxes socials, i l'església, que hauria de predicar per la bona convivència, havia aconseguit tot el contrari.

Tristesa, desolació i, finalment, els sants, per primera vegada de manera conscient, sense haver-hi cap impediment meteorològic o pandèmic, es quedaven en l'església.

Caldrà tractar el tema, posar-lo damunt la taula i cedir totes les parts implicades, i sobretot, arribar un acord, que és possible. Però, la postura de o es fa el dia que jo dic o no es fa, no entra en la societat de la qual vivim actualment.

Canvis s'han fet, ja ho hem dit, i es faran. I el més radical, el 1904, quan es canvien de data, i s'afig el patró Sant Bartomeu, supose que la controvèrsia, en una societat més catòlica, i condescendent amb l'església, hauria tingut la seua polèmica.

Finalment, el dimarts, darrer mercat abans de festes, sempre hi ha un abans i un després de les festes, l'Ajuntament de Xixona, publicava en les xarxes socials, el seu comunicat, i suspenia la processó de festes.

COMUNICAT SOBRE LA PROCESSÓ 🕯️

L'Ajuntament de Xixona lamenta profundament que finalment s'haja hagut de cancel·lar la processó de les festes. Des del respecte a totes les opinions, volem també explicar alguns dels fets que s'han anat produint durant les últimes setmanes.

En setembre farà un any de l'arribada del nou capellà, per la qual cosa estes són les seues primeres festes a Xixona. En este temps no s'ha dirigit a l'Ajuntament per a abordar un possible canvi de data ni tampoc ha arribat a comunicar oficialment la seua decisió.

En el moment de tindre coneixement d'esta situació a través de la Federació, tant el regidor de Festes, Marcos Ros, com l'alcaldessa, Isabel López, han mantingut diferents converses amb el rector per a intentar mediar i arribar a un acord buscant alternatives, sempre amb l'objectiu que la processó se celebrara.

Este és un municipi molt respectuós amb les seues tradicions, que es posen en valor especialment durant les festes patronals i els xixonencs i xixonenques celebren les seues festes des de fa dos segles. La postura adoptada pel capellà ha causat sorpresa i perplexitat, especialment perquè durant els dos últims anys la processó s'ha celebrat el dijous amb total normalitat.

L'Ajuntament confia que de cara a les festes del pròxim any es puga abordar amb l'antelació suficient este desacord i que s'arribe a una solució satisfactòria per a totes les parts, des del respecte i el consens.

Al llarg de tota la història de la festa s'han produït canvis per a adaptar els actes a noves tradicions i costums, però sempre mantenint la seua essència i l'orgull de dedicar-les als nostres patrons.

Fa uns anys es va proposar modificar la processó del Raval, que se celebra al juliol en el Dia del Senyal, passant de celebrar-se a la vesprada a fer-ho al matí, buscant donar-li major solemnitat i que tinguera més participació, els mateixos objectius que van moure als festers a prendre la decisió fa tres anys del canvi de la processó que hauria de celebrar-se este dijous.

Aquest Cronista, el diumenge anterior, escrivia un article d'opinió sobre la qüestió de la processó.

Els Moros i Cristians és una festa que està dins de l'etnopoètica, del folklore, de la literatura popular valenciana, molt arrelada a la nostra cultura i que mou muntanyes. És un dels temes que explique en les classes de Literatura Popular a la Universitat d'Alacant, en el grau de Magisteri Infantil i Primària.

En ella hi ha tres elements fonamentals perquè la Festa dels Moros i Cristians s'haja popularitzat i perdurat al llarg de tants anys, a més de tenir significat: l'imaginari col·lectiu generat per la figura del rei Jaume I, l'antagonista que és el moro i l'element religiós (un sant, una verge) que ha intercedit perquè guanyen els cristians en la batalla final.

Tenim constància documental, per dir algun obvi, la Crònica de Jaume I, el Llibre dels Fets, en el qual, Jaume I va guanyar als moros gràcies a l'ajuda de Déu: "E quan vèrem nostra senyera damunt la torre, descavalcàrem del cavall, e endreçant -nos vers orient, ploràrem de nostres ulls e besàrem la terra per la gran mercè que Déu nos havia feita". És un element inseparable perquè tinga significat, de fet, qualsevol dels anomenats anteriorment, si en faltara quedaria coix.

I és el que ha passat en les festes de Moros i Cristians de Xixona, que el retor no vol presidir la processó ni traure els sants si no es fa el tercer dia de festes, concretament el dilluns 26 d'agost.

Però, en el segle en el qual vivim, amb una desconexió dels elements religiosos per part de la societat, i una postura que s'assembla a altres èpoques, sense entrar en raó ni lògica, un dels actors, a més d'autoritat eclesial d'aquesta festa, i encara que sembla il·lògic, el retor es nega a fer la processó.

Li han intentat explicar que ara per ara, el canvi votat el 12 de febrer de 2022, en assemblea de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià, pels presidents de les fil·lades, no és legal fer-la el tercer dia de festes i s'ha de fer el dijous 22 d'agost, com està estipulat en les Ordenances Festeres.

I en aquests dos anys de canvi de l'acte no hi ha hagut cap proposta formal per a tomar-la el tercer dia

Un moment de la processó en honor a Sant Bartomeu i Sant Sebastià, l'any passat.

Tribuna

Xixona sense processó: tradició en pausa

JOSEP MIQUEL ARQUES GALIANA
Cronista de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

per la part de la població que s'ha negat i no ha acceptat eixa modificació festera.

Perquè la festa té una regulació, i excepte excepcions, com poden ser fenòmens atmosfèrics, o altres qüestions inesperades (pandèmia), s'ha de fer segons la reglamentació.

Ja vam escriure en el seu moment els canvis que han esdevingut en les nostres festes, les adaptacions, les millores, amb documentació, amb arguments, que ara no venen al cas, i que es fan perquè la festa evolucione i millore.

La postura d'aquest nouvingut capellà, que sembla que no coneix la nostra idiosincràsia, no entra en una societat oberta, plural, que arriba a consensos, i no en un: o es fa com dic o no es fa! Perquè d'opinions n'hi ha moltes, hi ha de ser respectada per tothom, per la majoria.

I em pregunte, que els sants són propietat seua? O són d'una comu-

nitat que els venera, els té acceptats en la seua cultura festera amb més o menys devoció?

El que sí que ha aconseguit aquest retor en menys d'un any, i és un fet fefaent, és carregar-se la processó, i mira tu, el que més hauria de vetllar perquè les festes

La festa té una regulació, i excepte excepcions, s'ha de fer segons la reglamentació

es feren en honor a sant Bartomeu i sant Sebastià, sembla contradictori, incongruent, un despropòsit en tota regla, però és així, la tradició de l'acte de la processó no es farà, i no serà perquè la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià ho haja intentat. ■

Però com deia el pregoner: "La vida continua, i la festa ha de continuar", sobtadament, en la casa parroquial, es penjaven els Sants, en el carrer el Vall els penjolls colors verds i grocs, en els ponts d'Alacant i Alcoi, les banderes de les deu filades. *Castellano* portava les taules i les cadires a l'avinguda Constitució, i per darrera vegada, eixirien els Nanos i Gegants, aquest dia, tocava la part vella del poble i els portarien els Moros Vermells.

A l'acabament, seixanta-dos xiquets i xiquetes, van participar en el concurs de dibuix infantil, una meravella; alguns expressen els seus sentiments amb quatre ratlles, altres venen amb la idea, altres innoven, però és un concurs on s'ho passen molt bé, fins i tot alguns turistes que es trobaven amb el concurs hi participaven. Ah!, el gelat no pot faltar... I banda del qui escriu, va ser ajudat, perquè el concurs anara lleuger, Candela Arques i Núria Garrigós, que van estar pendents en tot moment perquè als concursants no els faltara de res.

A la vesprada, l'arreplegada de trabucs... ei! Que hi havia molts Canyetos, i ens alegra mogolló, i gent jove, que s'han tret el curs. Estaran recuperant-se els trons?

I un poc després, una reunió de tots els Festers en Acció per a intentar que l'entrada vaja més lleugera. Ho aconseguirem? Ganes n'hi ha! Ara falta el que deia qui escriu en *El Programa* el seu article "Per què no en llegim?", i ens falta això. Llegir el que es publica. Hem de posar un poc de la nostra part. I encara n'hi ha molts que no ho fan.

A la nit, teníem el concert que es va suspendre el dia 14 d'agost per la pluja. Dos grups, *Oceäns* i *Quinto*. Quasi buit el Barranc de la Font. Potser no era el millor dia, i s'haguera hagut d'ajornar per a altre dia.

En general, les activitats de la setmana festera, han estat bé. Necessitem arribar a un notable. Perquè tenim el mateix esquema dels darrers anys: Concerts festers, monòlegs, concerts indis, etc.

A veure, es podrien reduir i dur més qualitat, o dur algun grup "*tributo*" que agrada molt, o per a la franja d'edat oblidada, els adolescents – joves, amb algun *reggaeton* perquè és el que els agrada.

DIVENDRES 23 D'AGOST. NIT DEL SOPARET. REPARTIMENT DE PÓLVORA. CAMPIONAT DE COTOS. ENCONTRE DE BANDES. ASSAIG DE L'HIMNE DE FESTES. DESFILE DELS XIQUETS I Concurs de Caps d'Esquadra Infantil. DESFILE NIT DEL SOPARET.

Ei, hem arribat als dies esperats durant tot l'any. La festa en majúscula entra per la porta gran a Xixona. Hi ha moviment des de primer matí en les kàbiles. Darreres comandes. Arriben els vestits llogats, els mantenidors dels locals nerviosos perquè no falte de res.

Tot i la processó, es respira ja felicitat. S'ha oblidat, no? Ens posem una marxa mora, la que ens tocaran en l'Entrà, t'imagines el moment, quan alces l'espasa, els companys l'espingarda o llança, o trabuc o garrot.

Diuen que les festes són sempre iguals? No. Em ve al cap el que va dir el Fester de l'Any, Alfredo Sirvent, *el del Síndic*: "En la Festa hi ha un abans, un entre i un després. I l'abans és quasi més important que el moment que es viurà. Perquè si hi ha una bona preparació, la resta podem dir que eixirà rodà".

I he de confessar que ha sigut un any, on particularment, li he dedicat molt de temps, ja no en la meua filà, sinó en la Federació de Festes, i espere i desitge que tot isca quasi a la perfecció.

La meua dona, com moltes dones, han preparat els vestits festers, dels quatre. Ha fet una foto i l'ha pujada a l'Insta; Estem arribant a una bona iguallat, però en açò dels trages, anem un pèl arrere.

No un acte en si, però sí l'abans, el que déiem, el fet d'agarrar la pólvora en el Camí del Salt. Com a dades significatives, hi ha 18 quilos més de substància negra, i sorprenent més, 21 tiradors més. I ens alegrem molt de les dades, perquè significa que va en augment, i sobretot, gent novella en aquest acte.

Quasi totes les kàbiles tenen dinars d'ambientació. Es respira un no sé què que et fa que la panxa la tingues intranquil·la. Saps que hi haurà moments de diversió, de riures, d'emocions, d'intriga, d'expectació, de festa, d'un poble que es desvia perquè la seua idiosincràsia, la seua manera de ser, la seua història, els seus costums no es perden, perquè encara tenim sentiment de poble, un poble molt obert que acull a qui ens visita amb els braços oberts.

Parem d'escriure, fem un impàs, ens n'anem de festa, i ja la narrarem amb el record d'haver-ho viscut.

Retornem una setmana després, com aquell qui diu: si fa una setmana era l'Entrà! Que ràpides passen les festes, és com un tancar i obrir l'ull. Et passes molt de temps esperant-les i ja saps que la cosa bona es fa curta.

La pólvora enguany va ser com la grossa, es va fer de rogar. Al voltant de la una del migdia ens arribava el WhatsApp: "Ja ha arribat el camió de la pólvora".

Tots volem anar a fer-nos la primera, i raonadament, fent la cua segons l'ordre d'arribada. La Guàrdia Civil, desconeixem el motiu, no ha pogut anar a controlar el repartiment, però com que les coses no estan per a tirar trons... fem una recollida amb trellat.

El poble està preparat per a tres dies i mig intensos. Es respira ganes de festa. Hi ha molt de moviment pel poble. Les últimes comandes, festers i festeres que recullen els trages llogats, les kàbiles arrebossen felicitat.

M'adone que molts comerços, tendes i cafeteries han decorat els seus aparadors amb motius festers. La tribuna ja està muntada, el de les cadires ja les té preparades, i comencem!

Hem quedat en casa de Roser Nicolau i David Jerez. Enguany sacrificaran les festes perquè la setmana vinent tenen la cursa més famosa del món, la UTMB, una volteta pel Montblanc de només 170 quilòmetres i deu mil metres de desnivell, però Roser, malauradament, patia una deshidratació que la feu abandonar a falta de 70 quilòmetres. I davant la impotència comentava: "sacrificar les festes". Bé, no tot el món pot fer aquest repte!

Ens hem ajuntat festers de diverses filades, però al final som festers: *Canyetos*, *Marrocs*, *Kaimans*. Tenim bona filosofia, com la gran majoria de gent que ix, la premissa de passar-s'ho molt bé. Com sempre, la reunió acabava quan ja no queda cervesa en la nevera, i fem un recorregut per uns quants bars del poble.

Una altra cita és anar a casa del company de guerra Ausiàs, i en el recorregut veiem els primers músics que arriben amb la maleta i les camisetes blanques impol·lutes.

S'instal·len en el Local dels Músics i, a posteriori, ens comenten que hi ha hagut diverses avaries importants, com l'aire condicionat, una xicoteta inundació del local, i l'aigua no anava en les dutxes.

A les 18:00 encontre de músics en la kàbila dels Geladors. Els músics que participaran en les nostres festes i que tant els consentim, i que tant ens amanyaguen. Comencen amb intervals de cinc minuts fins al parc del Cuarnero on tindrà lloc l'assaig de l'Himne de Festes per part d'Hèctor Llorca Esquerdo, director de la Colla de Dolçainers i Tabaleters "Els Arreplegats" de Xixona. Emocionat estava. Prèviament, el tresorer de la Federació, Toni Morant, el presentava.

Són les bandes oficials, que elegeixen pasdobles molt alegres. Els Pirates-Marinos amb la banda de Bocairent i el pasdoble: *Febrer*, els Llauradors i Busot amb *Educandos de Benejúzar*, els Contrabandistes i Castalla amb *Segrelles*, La Canyeta i Lutxent amb *El tío Canillitas* i els Cavallers del Cid i Xixona, repetia *Febrer*.

Els Moros Verds i la Torre amb *Churrumbelerías*, els Marrocs i la Pobla del Duc amb *El Tío Ramón*, els Vermells i Muro amb *Xàbia*, els Grocs i Beniarres amb *Orgullo Santiaguista* i els Kaimans i Alfarb amb *Tomàs Ferrús*.

Molta gent, molts festers que no es volen perdre l'assaig, ni l'autor de l'himne, Vicente Pla Candela, que entrevistat diu que va adaptar cançons tradicionals de Xixona (El vall de l'u, la jota, l'arreplegà...) i se senten molt identificades.

A la mateixa hora, però en altre espai, el principal, l'avinguda Constitució, tindria lloc la final de Cotos entre els Llauradors i els Pirates-Marinos. Resultant guanyadors els treballadors de la terra. La Boteta, que allà estava, no va aprofitar per a tocar *We are the Champions* i als perdedors, els seus companys, la marxa fúnebre.

La Boteta és un clàssic de les nostres festes, amb músics de solera: José Daniel, Isidro, Pili, Romero, Pardo... que donen eixe toc alegre al carrer.

L'ambient que s'ha format al carrer és sublim. Tot el món està fresquet i és un dia on s'ha de saber fer una bomba de fum quan s'acaba la nit, perquè si continues pot ser que ho pagues.

Les festes és com una carrera de fons. Ens hem de preparar: el cos, la ment, l'esperit per a poder-les aguantar amb la màxima qualitat. I això t'ho ensenya l'experiència, els anys que n'ixes.

El murmuri és general, terrasses plenes, cadires ben posades, carrer ben decorat, la temperatura, un poc d'humitat, i els xiquets i les xiquetes dels Pirates-Marinos, alguns pares i mare trauen per primera vegada als seus xiquets de bolquerets, sona Tayo de Paco Esteve, un bon pasdoble per començar l'acte on els protagonistes són els xiquets.

Els Llauradors amb tots els xiquets amb garrot. Una esquadra, seguidament, de Contrabandistes que més que xiquetes són adolescents, però que mouen el ventall d'una manera graciosa. La Canyeta la segueix, amb un bon nombre de qui serà el futur. I la Capitania Cristiana, els Cavallers del Cid, que es nota que són capitania.

Necessari aquest acte perquè se senten reconeguts. Les hosts mores començaven amb *Eduardo Borràs* de Paco Esteve i un nombre molt considerable de xiquets i de xiquetes, dels Moros Verds. Els Marrocs, amb el pasdoble *21 contrabandistes* d'Enrique Alborch, i un Hernán Cortés que vol repetir el triomf del concurs de Caps d'Esquadra.

Els Vermells que obrien la desfilada amb uns festers majors que portaven als seus xiquets, seguidament una esquadra de Moros Grocs i tancaven la kaimania, que tancava la desfilada amb *Tercio de Quitas*.

El sopar de la Nit del Soparet és grandíós. Els ànims estan exaltats. La música ompli el carrer. Els Festers i les Festeres aprofiten aquests moments que esperaven. Torne a repetir, que aquests moments és un dels meus preferits de Festes, per molts motius, perquè la festa ja està bullint, perquè la música és un no parar, perquè estàs amb els qui vols estar, perquè la festa ens fa més humans.

La desfilada de la Nit del Soparet, pròpiament dita, és eixe moment quan intentes fer el darrer assaig amb els companys de guerra per al dia de l'Entrà, on ho dones tot i saps que la Festa, sí, la Festa, ja ha arribat i estàs de ple en ella.

Bona hora per a retirar-se, com déiem al principi. Si tens cap i, sobretot, experiència.

I sobre els horaris, què dir! Que més o menys els hem acomplit i la cosa ha anat més fluida, i això és bo per a la Festa.

DISSABTE 24 D'AGOST DE 2024.

1r DIA DE FESTES

PRESENTACIÓ DE BANDES

El primer raig de sol ha eixit a les 07:25, un dia on la calor ens respectarà i no fou el del 2023. Hi comença a haver murmuri en els carrers. Els músics prenen el desdèjuni en les tres cafeteries que hi ha obertes a eixa hora tan matinera.

És el seu acte, que cada vegada atrau a més gent. Toni Morant, secretari de la Federació, havia fet mesos abans un document amb la finalitat que l'acte anara més lleuger. Ens ho hem pres seriosament.

I la veritat és que va anar bastant bé, perquè es va complir l'horari. La qüestió era que les bandes no repetiren la peça musical a la porta de l'Ajuntament, i excepte una banda, la resta va acomplir.

A més, una iniciativa de l'empresa *Tot en línia* que posaria una tauleta per a vendre els periòdics i que la gent poguera comprar l'especial de festes. Era una qüestió que havíem comentat els darrers anys, i enguany, segons la tenda, s'han venut 45 exemplars. A veure, amb la crisi de vendes de diaris, la veritat és que no està malament, però el que ens alegra és la iniciativa particular d'una persona que fa que facilite la venda i puguem llegir l'especial de festes de Xixona en paper.

També hem tingut bastant seguiment periodístic, com per exemple, *Aramultimèdia*, diaris digitals que arrepleguen les principals notícies festeres de Xixona.

Un especial de set pàgines en la part central del periòdic, on trobem la culminació de les festes, els actes més importants, les escoles de festes que es fan, i les entrevistes a l'alcalde de Xixona, el president de la Federació, i els Capitans de Festes.

Pum-Pum, sentim puntual a les huit del matí. Són els músics de la Unió Musical de Bocairent que ja tenen al faristol el pasdoble *Bukayrân* de José Rafael Pascual-Vilaplana. Pasdoble dedicat pel director honorífic de l'Associació Unió Musical Bocairent, José Rafael Pascual Vilaplana, pel 90 aniversari de l'Associació. Allà va el seu delegat, Adán Bernabeu, que també és un moment especial per als delegats de les deu filades, es poden fer un petit homenatge.

Els homes de la terra continuaven amb l'acte, i la Unió Musical de Busot que tocaven *Alma* d'Azael Tormo Muñoz, pasdoble premiat en el LIV Concurs de Composició de Música Festera, premi "Juan Cantó Francés", convocat en la modalitat de pasdoble dianer per l'Associació de Sant Jordi, altra bona elecció.

La tercera banda, l'Ateneu Musical Ateneu de Castalla, de la filà dels Contrabandistes que portava *Miguel Crespo* d'Enric Alborch Tarrassó.

La Canyeta amb la Unió Musical de Llutxent i un pasdoble clàssic *Benicadell* de Joan Enric Canet i Todolí.

I tancava la part cristiana la Unió Musical de Xixona, que era encapçalada pel director, Teles Moreno Ferrer, i per a tal esdeveniment havien elegit un pasdoble cadenciós, *Origen* d'Alejandro Martínez Vila. Portaven timbals, com els músics de Busot, i la bandera, i aquests detalls acolorixen l'acte.

Alguns músics xixonencs aprofiten per a tocar en diverses agrupacions, en aquest, un escriptor perenne del *Programa* Francisco José Alcaraz Candela amb el seu baríton o Alexis Verdú amb el saxo soprano.

Les hosts mores, els Moros Verds amb els veïns de la Torre, la Societat Musical l'Aliança de la Torre amb un bon compositor, dels millors, Amando Blanquer Ponsoda i la peça *La Romana*.

Els Marrocs amb la Unió Musical Pobla del Duc, el pasdoble *Jesús Bordera* de Saül Gómez Soler, i portava també el director de l'agrupació, que manava regirar en el fort de la peça i, xe, feien cas, no la repetien, i així l'acte va anar bastant lleuger.

Els Moros Vermells i la Unió Musical de Muro que portarien *El Llop* de Rafael Alcaraz Ramis.

Els Moros Grocs amb la Societat Unió Musical de Beniarrés i *El Bote*, també del compositor Saül Gómez Soler, un compositor, que podríem dir que està de moda.

Tancava l'acte la Societat Protectora Musical la Lira d'Alfarb de la Capitania Mora, els Kaimans, i el pasdoble *Bona gent* (com els mateixos músics) del mateix director de l'Agrupació, Hugo Chiniesta, que va ser director de l'himne. El seu impertèrrit delegat, *Vitamina*, Antonio Sirvent Valois, que s'ho mereix, i la bandera de la banda, no podria faltar, com el caimà que tenen al bombo.

Acabava l'acte a l'hora prevista, enhorabona a Toni Caroto, per també preocupar-se per aquest acte que cada vegada, ja ho hem dit, congrega a més públic, festers i Mirons.

Bona elecció de pasdobles per part de les agrupacions musicals. He tingut l'oportunitat de sentir-los mentre anava escrivint la crònica i és d'agrair la preocupació de les bones eleccions que fan ja des de fa uns quants anys.

Escrivia l'any passat que es podria fer una espècie de concurs, però rectificar és de savis, perquè no es competeix, sinó tot el contrari, busquen com agradar a l'oïda del públic.

HIMNE DE FESTES

La gent s'apropava als voltants de l'Ajuntament perquè volen tenir un bon lloc. S'arrimen massa i Bernardo Garrigós Sirvent, s'alça del seu lloc, i amb contundència col·loca una tanca groga perquè hi haja un espai entre els músics i el públic.

Puja a la tarima el director de la Colla de Dolçainers i Tabaleters "Els Arreplegats", merescut homenatge amb la figura del que fa 10 anys que els dirigeix, Hèctor Llorca Esquerdo, veí de la Vila Joiosa. Posat de satisfet, amb jaqueta, batuta en la mà esquerra.

Ordena que els músics es col·loquen en formació de concert. El públic regala els seus primers aplaudiments. És un dels millors moments de festes. Ho hem convertit, ho hem transformat i ho hem afegit i ja porta més de 25 anys.

Puja a la tarima, es regira, mira als balcons de l'ajuntament on romanen membres de la Federació, de la corporació i Capitans de Festes amb els seus familiars (fills i dones). L'alcaldeessa dona el vistiplau. Hèctor bufa i abaixa les mans contundentment.

Seriosament, dirigeix el pasdoble *Fiesta en Jijona*, uns set minuts que ens uneixen, que ens fan emocionar, que... i quan arriba el fort final, la gent esclata amb una forta ovació que acaba una vegada que finalitza música.

Emocionat, el director viler saluda i agraeix el moment, que, és un regal per a la seua ànima i que s'oblida dels mals moments que ha passat. L'enhorabona al director i toca ara anar a agafar les forces pertinents.

La Banyà

La primera diana, mal anomenada, Banyà, per la seua evolució, que és un dels actes que ha anat modificant-se i pense, crec, que està fent-ho. De l'acte exclusiu dels Pirates-Marinos que començaren tirant-se sardines, va passar a ser un acte de totes les filades que rebien aigua des dels balcons, d'ací el seu actual nom.

Després van començar a entrar altres productes com ara la farina i ous, que graciosament, per dir-ho d'alguna manera, es tiraven o esclataven amb els companys més despistats.

Ara estem en el moment dels complements, no direm disfresses perquè no hi arriben i ja és corrent i col·lectiu. A pocs els veus amb la camiseta de la filà, pantalons llargs i fes. Per tant, la Federació hauria de tenir-ho present i modificar les ordenances festeres. Si es vol permetre, clar està.

Puntualment, i amb intervals de cinc minuts, les filades, per ordre primer cristians i després els moros, recorren la part antiga del poble pels carrers. Capità Hernández Mira, de l'Orito, Sant Francesc, el Raval, Santa Anna, Galera, les Parres, la Vila, Alcoi i Marcel Mira.

Hi ha diverses parades tècniques, com la de ca Llesca, que ofereix alguna beguda, la bassa del Teatret, l'Asil, i ara en la Replaceta de l'Església, on ens espera Marcelo Mezzo per a fer-nos una fotografia grupal. Altres les han fetes en l'església Vella. Al llarg del recorregut rebem aigua des dels balcons.

La música sona amb pasdobles alegres, retomba pels carrerets tancats, una manera de visitar la nostra part més vella i amb reminiscències mores, un plaer, altra vegada per a l'ànima.

Sobta, l'arrecabadora, vol fer un homenatge a Sant Bartomeu i la polèmica de la processó, amb dos ciris, Ismael Férez

Arribem a la Casa Pòsit on hi ha la barra per a la vesprada, aprofitem i l'estrenem. Una banda toca *Paquito el Chocolatero* i tots la taral·legem.

La desfilada per la Plaça és un goig, és una alegria. Es nota que és un poble molt fester.

Les bandes acaben a les portes de la casa Consistorial i ja poques acompanyen als festers als seus domicilis.

ENTRADA DE MOROS I CRISTIANS

El meu cosí Fernando Sellés em comenta dinant que el dia de l'Entrà és el seu dia preferit de l'any. Soc del mateix parer que ell. Un dia vaig escriure al meu mur que: "Hi ha dies i dies, però el dia de l'Entrà, és el dia dels dies". M'apassiona, l'espere amb candeleta, amb ansietat i són unes hores que mai s'haurien d'acabar.

És un dia ben estructurat. Comença amb música, amb la llum del sol que encara està adormiscada. T'emociones amb l'himne, te'n vas a esmorzar, continues en el carrer amb alguna beguda. Rius en la Banyà, fas la desfilada per la Plaça amb un llum ja despert i solemne. T'arregles, dinar amb els membres de l'esquadra, vas al Partidor i veus l'ambient que hi ha.

Pugen els Festers de l'Any, Montse Jerez i Alfredo Sirvent, que encara no s'ho creuen. Tenen l'emoció del moment, els nervis, el saber que és el seu dia. Les traques ja estan preparades, i Begonya Mira, Ambaixadora Mora, crida pel micròfon: - Anem a començar l'Entrà!!! Se senten crits, aplaudiments, i s'obri el balcó de la Casa Pòsit, ixen Montse i Alfredo, emocionats. Alcen la mà i lligen el discurs Festers de l'any 2024

Els dos: Poble de Xixona, Festeres i festers, bona vesprada a tots. Quina emoció.

Alfredo: Un bon amic en va dir que la festa són moments, a hui és un d'ells. Hui tinc el privilegi d'estar en aquest balcó, juntament amb la meua companya Montse. Hui és un moment màgic i un orgull de ser Fester.

Montse: Sense oblidar les nostres arrels i les persones que ho han fet possible.

Alfredo i Montse: Recordar a les que ens han precedit en la tasca festera i l'han feta gran, sempre presents en nosaltres, a Paco "El Mulero" i a "Calderilla".

Montse: I no hi ha res més important en aquest moment que gaudir de les nostres Festes.

A i M. Xixonencs, la festa és espectacle, i hui ho farem. Hui ens toca a nosaltres cridar. Si no estan embromats els nostres "Patrons" per no traure'ls a la processó.

PER SANT BARTOMEU I SANT SEBASTIÀ, QUE ARRANQUE L'ENTRÀ!

Quatre traques reforçades, tirades per dos Vermells i dos Marrocs, i el ritme dels heralds cristians, encenien, al fi, el nostre acte per excel·lència, l'Entrà. L'explosió d'alegria, l'eufòria del moment, el gaudi, goig, grat, gust, la jovialitat que expressa, que manifesta un acte que esperes al llarg de tot un any.

Enguany teníem un repte que havíem d'intentar assolir, i fer una entrada més lleugera, amena, alegre, i que no avorrira; per a tal objectiu es va incidir i posar obligatori per part de les filades dos festers/es en acció, i sobretot una reunió de coordinació que es va celebrar el dijous 22 d'agost. Caldria destacar l'empeny i treball de Toni Terol, com a referent perquè tornaren aquestes figures tan importants.

Al balcó també estaria Pablo Gisbert que manava que arranca la primera filà cristiana, els Pirates-Marinos amb la carrossa del fons del mar, i tres esquadres: WI-FI, *Sirena* i Guàrdia Pirata, l'Aliança de la Torre arrancaria amb *Terra Nostra* d'Enric Alborch i *El Barranc del Sinc* de Mullor Grau. En aquesta última, el cap Pote.

Segon escamot, la banda oficial de la Filà que portaria *David* de Ramon Garcia i *L'Ambaixador Cristià* de Mullor Grau (mira que ens agrada Mullor). Respecte a les peces musicals, és difícil que no es repetisquen perquè no ampliïm el nostre ventall musical. Aquesta darrera la sentiríem en La Canyeta i els Cavallers del Cid.

L'ambient al partidor a vegades sembla indescriptible, perquè s'entremesclen colors, estats d'ànims fusionats amb diversitat de colors dels vestits de festers amb Mirones.

La segona tropa cristiana, els hòmens de la terra, els Llauradors (ja sabeu que en el valencià meridional ens mengem la d intervocàlica), a banda de l'apunt filològic, la carrossa amb els xiquets, i la carrossa homenatge a Àngel Verdú, *Cototo*, Pepe Llinares, tio Llinares i Paco Rico Cerdà, *el del Juncaret*. Senzilla, amb les mantes de cotó i Llinares i el llegó de Paco, amb el fons d'un pou, elements propis del camp, i la simbologia que els Llauradors beuen de la saviesa dels veterans majors de la filà i que ja han faltat.

Després vindrien les dues esquadres: "les ames del Carxofar", amb dos joves de caps, Aleix Alemany i Higini Rico, la de Saragüells, on trobem a Benjamín Ferrándiz, alcalde de les Partides, amb Toni Mataix i Esther Ferrándiz i amb les capitanes de filà, Sara Ramírez Picó i Tamara Rodríguez Panzó, que anaven a peu entre dues columnes que representaven l'escut de Xixona, la clau del regne i la porta de la muntanya.

Abans, però un grup de festers repartien dolços típics i mistela. La Unió Musical de Busot tocava *Llauradors de Xixona* del músic i fester Marc Alemany i Martínez i *Tabal i Saragüells* de Mario Roig Vila.

I la tercera filà cristiana, anàvem amb molt bon ritme, els Contrabandistes. La raó és que quan entra el Contrabando en el Partidor, l'Entrà adquireix altre color, desprenen alegria, i la música de pasdoble i marxa contrabandista, amb altres sons, fa que la gent cride.

Amb dues bandes farien la seua presentació de tropes, en la primera tindríem la banda Nova d'Alcoi que començava amb *Pepe Antón* d'Antonio Carrillos Colomina i en la plaça canviarien a *Els Contrabandistes* de José Maria Valls Satorres, amb les esquadres Resaltes i Tempranillo (César Mira: motorista, regidor i cap).

Tancava l'Entrà l'esquadra Navos (Àlex Alcaraz, Flàrex) i l'esquadra Veneno-Gitanenques, i Flor d'Andalusia (imponent Pepe el Flare), amb la banda oficial Sant Roc de Castalla amb el clàssic *Farolero* també de José Maria Valls Satorres.

Ei, la Canyeta. Que enguany havia reduït bastant el nombre de guerrers de la boina verda. A tu no ixes? Doncs si no ixes tu, jo tampoc, i així es va fer una cadena i uns

cinquanta festers d'aquesta mítica filà van fer un descans fortuït, cosa que va fer que reduïra en una banda la seua presentació.

Començaven amb la Pobra del Duc amb *Mai Sabel* de Francisco Valor Llorens i la segona vegada que sentiríem *L'ambaixador Cristià* de Mollor, i Hotel Wiston, Lolololo i l'esquadra 75 aniversari (Nacho l'Espinac).

Seguits, enguany sense cap parada tècnica en la tribuna, la banda oficial, Unió Musical de Llutxent que tocaria *Aragonesos 99* de Daniel Ferrero Silvaje i *Creu d'Arsuf* de José Rafael Pascual Vilaplana, amb tres esquadres: Cañequilas, Górgonas i Veteranes (la Pichurri de cap).

No havia passat ni una hora i mitja i teníem ja la capitania cristiana que entrava pel carreró de *l'Hermano*, o Capità Hernández Mira, mentre Intercomarcal entrevistava primer a l'alcaldeessa i després al guanyador del I concurs de relats Marrocs, Albert Sala.

Una altra retransmissió per part del canal televisiu mantingut per Bernat Picó i entrevistes a peu de carrer de Rubén Lledó. I una bona audiència, almenys, la retransmissió pels canals de YouTube de l'Ajuntament i d'Intercomarcal a dia de hui sumen 8591 reproduccions, cosa que no està malament, i s'endolçava amb diferents entrevistes per part de festers i festeres.

A més, la gent que veia l'Entrà a les cadires tenia el Guió de l'Entrà i es recuperava el llibret amb dades de les deu filades, el mateix guió i una fotografia, ah, i a color, cosa agradable.

Tornem a repetir que el ritme era bo, perquè si l'any passat els capitans entraven de nit, enguany, ara hora foscant. Una filada capitana, els Cavallers del Cid, la filà més jove de les nostres festes i que enguany ha demostrat que tenien ganes de fer-ho bé. Per tots els esdeveniments creats, actes participants i barres que han organitzat; sí, finalitat econòmica, però a vegades la imaginació, la faena, i sobretot, el comboi que es crea, és molt important.

Unes cinc-centes persones, entre festers, músics i boato, representaren un "cantar èpic", una narració poètica d'un esdeveniment heroic succeït en un passat llunyà.

L'escut de la filà, el repartiment de ventall amb el boato, amb estendards a cavall i un mercat medieval, obria aquest primer bloc, amb la colla de dolçainers del Montgó Benimussa.

A més, entrada inclusiva, perquè participarien l'alumnat del Centre Ocupacional portant unes banderoles, els seguien una esquadra d'oques que anaven al seu ritme, contentes, i tancava el bloc, els pares dels capitans en una carrossa que representava una taverna. Al públic li agrada que li repartisquen obsequis, com ho van fer: mistela i dolços. Per cert, Lidiana va cosir totes les gel·labes que es portarien per part dels ajudants.

El segon bloc, l'encapçalava tres escuts de les esquadres que participarien, la carrossa dels xiquets capitanejada per Rosa Núñez, i les primeres tropes, *Tizona* i *Colada*, amb la banda La Nova de Banyeres, amb la colla de dolçainers dels Arreplegats (totes les bandes portarien peces acompanyades per l'instrument de la dolçaina, fent referència a l'inici musical del capità, Nèstor Sirvent, i condició sine qua non, però va ser així al 100%), que tocarien *Cid* de Pedro Joaquin Francés i *Creu Daurà* de Francisco Valor, bloc encapçalat per xiquets i adolescents Cavallers del Cid.

El tercer bloc, integrat per tres esquadres: *Marlid*, *Jimenas* i els *Desterrats del Cid*, (Víctor Mira de cap, majestuós) amb la banda Protectora Musical la Lira d'Alfarb, que tocarien *Signum* de Saül Gómez i *El Diví* de Francisco Valor, totes tres, amb trages guerrers, i abans un grup de guerrers que practicaven l'entrenament de la lluita.

El quart bloc l'obria el ballet de Gisela Comins, la tenda dels ambaixadors amb una cristiana i un moro jugant als escacs, i una pancarta on anunciava l'entrada dels Capitans, encara faltaria, però s'anticipaven els fills dels capitans, damunt d'una carrossa amb espasa gegant.

Seguits l'esquadra Valquíria amb la banda de Muro que tocava *Làgrima* de Saül Gómez, amb una bona cap d'esquadra, fotògrafa oficial de la Federació, Érica Doménech.

No es podrien haver oblidat del cinquantè aniversari de la Filà, amb una de les millors esquadres d'aquesta Entrà del 2024, l'esquadra especial 50 aniversari, amb Lucas Alcaraz, que fa que isca vint-i-set anys seguits en els Cavallers. Un trage que impactava, la reproducció d'un retaule de fusta del Cid que prenia vida, com vam poder comprovar i dos caps fantàstics, Pepe l'Alcaldillo i Rodrigo Mira, el cap batedor Jordi Jordà amb la Banda de Busot que tocava un clàssic, *Bonus Cristianus* de José Maria Valls Ferrero.

El penúltim bloc, amb la banda Nova de Campello i l'esquadra Àguilas i l'esquadra Punyalet, amb les peces *Aralk* de Francisco Valor i *L'ambaixador cristià* de Mullor. Unes esquadres que van aportar l'adjectiu d'alegria.

I per tacar, aquesta bona capitania, els quatre escuts heràldics dels primers cognoms dels capitans i esposes, un cavall homenatge a Pingüi quan va ser capità el 2005.

Se sentien els coets que anunciaven que entraven Néstor i Pingüi, Capitans Cristians dels Cavallers, amb les seues dones. Pujats a una carrossa que representava un castell. Davant la guàrdia dels capitans, i dos falcons que anaven volant i tornaven als punys dels màxims representants dels cristians. Amb la banda de la Unió Musical de Xixona que tocava la marxa cristiana d'Adán Bernabeu *Gran Cavaller*, peça que els amics de Néstor li van regalar el dia de la seua boda. Una entrada magnífica que tancava l'esquadra Campeadores amb un Feco exultant.

Entraven els Moros Verds, sense haver notat molt la capitania de l'any anterior amb la carrossa amb el futur i la bandera. Tres esquadres: Alsarasir, *Reinas Moras* (Mar Gisbert) i l'esquadra de Motxilles amb la Musical la Xove d'Ibi amb *El Kàbila* de José Maria Ferrero Pastor.

El segon bloc, l'esquadra infantil, *Alzuwksu*, l'esquadra Pico (Melilla de cap) i esquadra *Qalam* amb la musical de Bocairent i *El moro del Sinc* de Rafael Mullor Grau.

Un tercer bloc amb altra esquadra infantil però de xiquetes, l'esquadra *Zumarud*, *Hadia* i l'esquadra del trage oficial (Bobi de cap) i la Torre amb *Abenserraig* de Saül Gómez Soler.

Tancant l'Entrà la carrossa amb l'esquadra de la Mitja Lluna, que celebrava el trenta aniversari del naixement d'aquesta esquadra amb una imponent carrossa amb tots els membres i l'Aliança de Mutxamel amb la majestuosa marxa mora de Saül Gómez Soler *Kapytan*. Tancant l'esquadra fills dels Capitans (Peldanyo fill de cap).

I l'homenatge a Rodri, Calderilla i Moniato, malnoms que duen amagat una experiència festera i sobretot, que han deixat petja en les festes de Moros i Cristians.

Entraven els Marrocs, igual que els Moros Verds, amb quatre bandes. Obria l'Entrà la carrossa dels Marrocs, i dues esquadres Pili la Campana i Animals-Kamarón, amb Beniarrés i la peça *Jamalajam* de José Ferrándiz i Als Berebers de José Pérez Vilaplana.

El segon bloc, amb Bugaietes, Capitanes 2015 i l'esquadra Cavallers amb Llutxent i dues bones marxes, *Any d'Alferes* d'Amando Blanquer i *El Mahdí* de José Pérez Vilaplana.

El tercer bloc, esquadra Huries i Veterans amb la Banda Centre Artístic Musical de Xàbia amb *Marxa del Centenari d'Amando Blanquer* i *Guàrdia Jalifiana* de José Pérez Vilaplana. Primera vegada que participava aquesta banda i els va agradar molt. A més, en aquesta darrera esquadra participarien per primera vegada dues dones vestides amb el trage oficial, una, Montse Jerez, Festera de l'Any 2024 i Merce López, neta de Pepito Fajardo, un dels impulsors de la inclusió de nous festers als Marrocs.

I tancava un bloc de jóvens, per a incentivar-los i encalimar-los, l'esquadra ARDF, *Chemoné* i *Marcos Welvy* i tancava l'esquadra *Jusaries* amb la Poble del Duc que tocaria *Abenserraig* (segona volta que la sentíem) de Saül Gómez, autor molt interpretat i *Juanjo* de Francisco Esteve. Bé, al final tocarien l'arranjament de *Titànic*, són jóvens i a vegades cal saber elegir bé les peces...

Torn per als Moros Vermells. Que l'obrien un xicotet boato impulsat pel gran Jaume Miquel. Uns que anàvem amb llances i bombes de fum, una xicoteta bandeta Made in Vermells, acompanyats pel mestre, Pasqualet i Múrcia.

Li seguia la carrossa que donava pas a l'esquadra Oasis que combinava els vestits de Vermelles oficial amb altre llogat, de cap Berlúbia; darrere l'esquadra Centenari amb Carrasco fill de cap, i la banda Nova d'Alcoi que tocava *Marxa del Centenari* d'Amando Blanquer.

I el darrer bloc, l'esquadra de joves *Lluna Vermella* i l'esquadra Canó, on anava el pregoner d'enguany. Muro tocava la marxa mora *Centenari Vermell* composta per Mario Esteve Ramón.

Hi ha la diferència entre uns pesats bufats i uns bufats graciosos, perquè el Contrabando va conquerir el carreró on s'estreteix l'Entrà, i estaven més que xocats uns clàssics de festes, Carlos Ferrer, Esteban, Manolet, Sònia, Lili... Es veu que quan va passar la banda de Muro, els portadors eren els mateixos músics i Carlos Ferrer i Esteban Sempere, festers en acció del Contrabando, es van oferir a arrossegar els timbals de Muro, amb la mala sort que les palometes no estaven ben ajustades i els timbals van caure.

Entre la incredulitat del moment, la sorpresa i l'estupor, Carlos es posava les mans al pit i deia si havien estat ells, Esteban ajudava a tornar-los al seu lloc i Manolet es posava les mans al cap. I com són els mòbils que van registrar el moment just de la caiguda, que de seguida se'n va pujar a la pàgina de *memesmúsicafestera* amb més de cent mil reproduccions. Finalment, tot va quedar en una més que bona anècdota festera.

La penúltima host mora, abans d'entrar amb una nova capitania dels Kaimans, els Moros Grocs, amb tres bandes. L'obria l'esquadra *Futuro Groc* i l'esquadra *Arqueras de Aràbia* amb la banda Santa Bárbara de Bolbaite.

La següent tropa, *Bombachito deluxe* i *Óbilas Voraces* amb la Unió musical de Busot i tancava l'esquadra Saurios amb la banda de Beniarrés que tocava els *Moros del Riff* de Rafael Alcaraz Ramis.

Entraven els Kaimans, que tindrien una Entrà amb huit blocs. Eren vora les deu i mitja de la nit i els estendards amb dues ballarines amb el ball del ventre, acompanyats per la batukada *Giraboix*.

Primeres esquadres *al-Azraq* i *Noches d'Aràbia* amb la Nova de Banyeres que tocava *Als Moros Vells* de Francisco Ripoll i *Aligeaba Spyros* de Coletó.

El tercer bloc, l'encapçalaven uns genets volejadors de la localitat de Lorca, que feien equilibriste amb els cavalls. Era el bloc dels missatgers que pregonaven als cristians entregant-los la carta: "*Desacuerdo, negativa, ofensa, la oscuridad se traslada a través de dos mensajeros que cabalgan día y noche para entregar la misiva*".

Esquadra *Lacoste 1 i 2* amb un vestit de negre que portaven un casc amb banya, la banda de Castelar tocava en la Plaça *Kaimans* de Ricardo Planelles Torregrosa.

Començava l'acte tercer, de l'Entrà, a l'atac, que obria amb un impressionant ballet, en espiral de quatre metres, i on esclatava la fúria blava, ballet de Rafa Felipe, seguides de les esquadres *Akunaku Matataku* (cavall bateador Érica Garcia) i *Moajibaat* amb la banda de la Vila que tocaria *Roperia Ximo*.

El quart bloc, acte de la guerra, amb cavalls guerrers i la carrossa de les favorites, familiars de Roberto, amb l'esquadra de Paquita Climent, unes negres guerreres i la Unió Musical de Bocairent amb la marxa *Jamalajam*.

El cinqué bloc, l'obria un ballet de guerra, amb la carrossa de les favorites, però ara amb els familiars d'Alberto. I tancava, amb Octavio Sempere, Xulla, de cap bateador i l'esquadra especial *Los Conquistadores* amb l'aliança de la Torre que tocava *El Moro del Sinc* de Rafa Giner.

L'acte sisé, el de la victòria, era introduït per un patíbul, on trobàvem un llaurador, un canyeto i un pirata, i engabiats un contrabandista i un cavaller del Cid per haver abjurat la religió mahometana, i altres haver ofés el nom d'Al·là.

Arribàvem al final de l'Entrà amb les esquadres amb el trage oficial de la Filà, el dels bombatxos blaus i la banda d'Alfarb, encara no ho hem dit en aquesta crònica, però ja sabem que és la banda que més temps seguit ha vingut a festes. I tocarien tres marxes que en la Plaça canviarien a *Kaimans*, i filada integradora perquè a l'altura del *Pixaor*, Carlos Espí Jerez va fer de cap d'esquadra i hi ha va fer molt rebé.

El darrer bloc, la proclamació, l'introduïen dos *Kaimans* que reptaven per carrer, amb el darrer ballet, també de Rafa Felipe, els favorits a cavall i a camell i la darrera esquadra, els amics dels capitans de Roberto Pérez i Alberto Ortuño, que anaven amb dos vestits de vertaders cabdills moros amb tonalitats blaves, amb una carrossa d'un jardí que els elevava.

També destacava el vestit especial perquè portava un llum que els il·luminava la cara, al fort de la marxa *Kapytán* de Saül Gómez Soler amb la Unió Musical de Xixona, reforçats amb la banda de la Pobla del Duc, una setantena de músics, els capitans alçaven les mans, satisfets, perquè havien fet una molt bona entrada.

Dins el termini i en la forma escaient, podríem dir. Quant volem, ho fem bé, no? Una capitania divina, eren les darreres paraules de Begonya Mira des del balcó del paridor. Paraules encertades, i un agraïment que hauríem de fer a tots els festers i les festeres, perquè si bé, va haver-hi un poc de retard, els talls no van ser com anys anteriors i el públic va acabar veient els capitans moros.

Darrere la Unió Musical de Xixona, i com és ja tradicional, es formen esquadres multicolors, amb festers i Mirones fins al final del carrer.

Li hem posat ganes, li hem posat il·lusió, una bona retransmissió per Intercomarcal, però ara, ens falten més visitants, necessitem tenir els carrers plens, i això és faena de la regidoria de festes? de l'Ajuntament, perquè el carrer el Vall estava una mica buit.

Hem de fer una campanya de publicitat seriosa per omplir els carrers. Si un visitant va venir l'any passat i se'n va anar per avorriments, hem de recuperar-lo. Tenim una festa amb solera, amb tradició, on transmetem alegria. I perdoneu-me, l'Entrà d'enguany, va estar molt dessaborida de públic, i necessitem recuperar eixa calor que ens hem carregat.

Per acabar, dues filades van fer la desfilada cap avall, els Kaimans, que ho feien seriosament, però no gens els Marrocs, que amb el pasdoble *El Bequetero* de Gustavo Paqual Falcó feien les delícies dels festers, una desfilada desimbolta, alegre i que posà fi a una molt bona entrada, com comentava Marilú Bellido Garcia al Facebook: *"Bueno, Bueno, quina entrà més bonica la d'ahir. Crec una Entrà de les millors que he vist. Molt coordinada i sense fer-se pesada. Les dues capitànies molt boniques. L'enhorabona a tots els festers i les festeres, sobretot a les bandes de música, que sense elles no seríem res"*.

<https://www.youtube.com/watch?v=J1JP3ytStIY>

DIUMENGE 25 D'AGOST DE 2024

2n DE DIA DE FESTES

DIANA

Comença el dia. Encara no ha eixit el sol. Tinc el sabor a puro. Em faig l'ànim per anar a la Diana. He de confessar que feia anys que no anava. Però, entre les bandes, el murmuri de la gent, els de la prova de so per a les ambaixades... no es pot dormir.

Hui l'ordre, amb cinc minuts serà el de l'Entrà. La Diana és un moment de relaxament, on les bandes omplien els carrers. No tenim la consciència de la faena que tenen els músics, ai, que serien sense ells...

Inicien puntuals, els Pirates-Marinos, Llauraors, Contrabandistes, Canyeta, i la Capitania Cristiana, els Cavallers del Cid.

Continuen els moros, Verds, Marrocs, Vermells, Grocs i Kaimans, Capitania Mora, que porten un bon somriure en la cara després de l'espectacle del dia anterior.

Els cristians esperen als moros, amb un gest d'elegància, sobretot els Contrabandistes, Canyeta i Pirates-Marinos, que exerciran el dret de les paraules per a ajuntar forces.

Alguns, altres, fullegen el periòdic o miren la notícia del periòdic, es queixen de la fotografia publicada, ja que no han sigut ells els elegits. Només en pot anar una.

AMBAIXADA CONTRABANDISTA

Puntual, començava l'Ambaixada Contrabandista per unir forces per a la vesprada amb els guerrers de la Canyeta.

Preparada tota la comitiva contrabandista i Canyeta, carrosses i cavalls, la primera parada la feia a l'altura del renovat bar *Hermano* que etzibava les primeres paraules, en la seua primera ambaixada, Esteban Sempere Picó, amb els seus vint-i-un anys, nerviós per l'ocasió, i que ho requeria:

"Tu consigna yo respeto / mas si dejas libre el paso / cien doblas yo te prometo / pagadera en un plazo. / ¡Ea! Soldado, por Dios, / toma esta propina / y gástatela en la cantina / a la salud de los dos". (Tira un grapat de monedes).

Els Vermells altre any les arreplegaven. I molta gent que volia veure el començament de l'acte. Però, no només Esteban era qui s'estrenava, sinó Hèctor Martínez i Ismael Garcia, joves canyetos que feien de cap i sentinella, respectivament. I en la renovació està el que és bonic, perquè la festa és un procés constant de canvis, adaptacions, novetats.

Segona parada a l'altura del Trabajo. I el parlament amb el capità dels cristians, Antonio Filliol, *Fillu*, arriba a bon enteniment, perquè hauran de defensar's si no volen que els Moros conquerisquen el castell de festes.

L'acte acaba amb una bona abraçada entre els dos protagonistes principals. I com no, felicitar als nous actors en aquest acte.

I el pare d'Esteban s'emocionava i ens feia arribar el que li produïa el canvi d'ambaixador de pare a fill:

"Després de la diània abans d'arribar a la plaça fem una paradeta en la kàbila on acabem de vestir-nos amb les capes de contrabandista per fer l'ambaixada.

Es notava en l'ambient que era una ambaixada diferent. Tots els components de la fila sabien el que havien de fer, Jorge Coloma, Adrian i Pítxu agafaven les capes per abillar-se per a la desfilada, un li preguntava a l'altre que hem de fer en la capa, quan l'ambaixador veges que està embromat te la lleves i la tires a l'aire...

9:30 a la porta del Monterrey hora de moure l'ambaixada Dámaso (net de Juanillo el municipal) i Juanito es decideixen a pujar a cavall, en el cavall de l'ambaixador estan arrimats pare i fill, al pare se li veu més nerviós del normal, la gent veu que puja al cavall Esteban Sempere Picó el nou ambaixador Contrabandista. Manolo el Flare Fill i L'esquadra dels Navos arranquen seguits de l'esquadra Tempranillo, la carrossa pareixia un ramell de flors, repleta de les xicones en els ventalls i la flor al cap.

Davant del Hermano mou el primer paràgraf de l'ambaixada QUIEN VIVE.... Continua una xicoteta disputa entre el sentinella de la Canyeta i el contrabandista.

- Canyeta ¡¡ATRASI!
- Contrabandista DÉJAME FRANCA LA CALLE, O SE ARMA AQUÍ UN JALEO, QUE ENTU VIDA SEGÚN CREO VERAS OTRO QUE LO IGUALE.

Li tira un grapat de diners, este any no hi ha bitllets...

A la porta de la Gelateria de Antiu Xixona els fa arribar a la seua gent un missatge d'ànim, en el que els demana que tinguen confiança amb ell que si veuen que el Capità del Castell no els deixa lluitar al seu costat seran passats a navalla i cremats...

En el Castell l'enfrontament entre el capità Toni Fillol i Esteban Sempere Jr. va ser d'autèntics guerrers, ens van fer gaudir d'eixos paràgrafs en el que el Capità diu SOLO DE VERTE A MI LADO EL PUEBLO SE AVERGONZARÁ, CONTRABANDISTAS NO QUIERO NI TAMPOCO SU DINERO QUE ES MONEDA CORROMPIDA...

El nou ambaixador no va perdre la temprança en cap moment, pareixia que havia fet l'ambaixada tota la vida...

FUERA CAPAS COMPAÑEROS, PREPARAOS A LUCHAR SI NO OS QUEREIS EN ESTA CIUDAD PRISIONEROS...

Després de pronunciar estes paraules, Adrian, Jorge i Pítxu abillats en les seus arcabussos van fer volar les capes per l'aire (l'emoció de l'apuntador de veure la gran ambaixada que acabava de fer el seu fill, va haver d'eixir escapat). El capità veia l'ímpetu dels Contrabandistes i la valentia en la qual l'ambaixador li havia plantat cara, el Capità li ofería que pujara al Castell a on l'espera per a donar-li fort abraçada".

Tot seguit a l'Ambaixada dels Contrabandistes, per cert, la més antiga per la documentació que trobem, s'iniciava l'Ambaixada Pirata.

Ramon Cabezos, un dels autors dels textos de la crítica que varia any rere any, versant-los perquè tinga ritme, rima i gràcia, llegia unes línies en memòria dels qui ja no estaven, com era Maria Carmen Verdú, Carmen la del Campano, novena dona banderera de festes.

I començava la crítica mordaç, i disputa dialèctica entre els cosins Pardo, Joan i Sara. Perquè...

No queremos más que contar,
cosas que van sucediendo,
y que aquí vamos a ir trayendo,
para poder de ello hablar.

I la primera era per a la piscina municipal, seguida de les Olimpíades, el desdoblament de la carretera, o de les obres pendents de Xixona, la placeta de l'església o el cantó de Colometa, l'incendi de l'abocador.

Crítica a la Federació, per no estar acabat el Local dels Músics, o la multa que els van posar en la baixada de missa per fer la conga. O els aires condicionats que s'han posat els Verds, Vermells o Marrocs.

El parlament puja de to i un li diu a l'altre que:

Escuchadnos y aceptad nuestra lealtad
pues de lo contrario, nuestra alianza
con LOS CAPITANES ROBERTO Y ALBERTO será.

Repàs als esdeveniments esportius passats: Terreta Bike Marathon, el Bressol del Terró i la pujada a la Penya Migjorn. A més, del repte que va fer Joan de Déu Martines en la Ultra trail del MontBlanc, també el ral·li.

I no podria faltar el tema estrela en festes, la processó:

Però... I la processó????

Con la puerta cerrada de la iglesia nos hemos topao.

Toooooorna a baixar la caixa de ciris al Galeón.
Ciris cap amunt, ciris cap avall.
Puja, baixa, i ompli la marraixa.

Finalment, arriben a l'enteniment, per unir les forces:

**Entonces, voy enseguida
a decir a nuestra gente,
que dispuesta y aguerrida,
al momento se presente.**

Els cosins es fonien en una bona abraçada per a la unió de forces. Ja tenen els cristians les forces preparades per a la vesprada.

Un darrer apunt. Sara estava acompanyada per companys Pirates amb paraigües, per a reguardar-se del sol. Hem de dir que es va intentar posar una mena de para-sol, gràcies a l'ímpetu de Pepe Rabosa, i de Maratxo, però no es tenien les condicions apropiades per a la seguretat i es va decidir fer-ho correctament per a l'any vinent, si deu vol.

MISSA A SANT BARTOMEU I BAIXADA DE MISSA

Una vegada que els Pirates-Marinos acaben la desfilada, ja està tota la comitiva amb les banderes, membres de la Federació i Ajuntament per a pujar a l'església acompanyats de la banda dels Cavallers del Cid.

Missa en honor a Sant Bartomeu. Un nombre respectable d'assistents, i el mossèn i un retor que presidiren la missa, juntament amb el sant, només Sant Bartolo, perquè Sant Sebastià, no sabem per quin motiu, no estava.

Al voltant de les dotze, es realitza la desfilada acolorida de la baixada de missa, en un ambient molt festiu. Amb l'ordre de cristians primers, i seguits dels moros, i on cadascú elegeix un tipus de pasdoble, o més alegre, o més assentat, fins l'altura de les escales del Carreró Enric Puyo Garcia, ja tenim un punt final. Es va oficiar en castellà, i tradicionalment, es feia en valencià.

I com no, la Canyeta, va llançar els seus al·teluies iròniques.

SEMBLA QUE EL MORO TRAÏDOR	LA PLANTA ES VA INCENDIAR	EL PROGRAMA ESTÀ APRETAT	TENIM BONA CUINERA
A LA UNDEF LI FA CREMOR	I EL FUM ENS VA TAPAR	I ALGUNS ESTÀN CANSATS	I BEGUDA DE PRIMERA
NO SABEN QUANTA AFICIÓ	PERÒ ¿ QUÉ MÉS DONA ?	PERÒ AIXÓ NO ES PROU RAÓ	I TAMBÉ UNA JOVE CANTERA
TE LA NOSTRA TRADICIÓ			

	QUE S'AGUANTEN A XIXONA	PER EXILIAR LA PROCESSÓ	QUE ENS HA EIXIT SÚPER FESTERA
AMB ELS COMPANYS CRISTIANS NÉSTOR I JOSÉ LUIS CAVALLERS I CAPITANS VENCEREM A LA FILÀ KAIMANS	!! CAPITANS AL 25 !! I PER ANY TANT REDONIT EN LLOC DE 2 EN TENDREM 5 !	SOM UN POBLE ACOLLIDOR I VOLEM ALS FORASTERS PER AIXÓ TAMBÉ TENIM UN REGIDOR ESTRANGER	

No podríem deixar el comentari de Rafa Egea, membre del servei de neteja, que malauradament estava de baixa, i va aprofitar l'avinentesa (era el seu moment), per a disfrutar com un xiquet, ja que enguany sí que gaudira del llançament dels paperets, perquè ell, per una vegada d'ençà que treballa en aquesta empresa, no els arreplegaria. I estava en un costat del carrer animant als Canyetos a què els llançaren amb molta força, molt alts i amb deteniment, que s'hi separaren bé. Això sí, els nous companys contractats al veure l'acció, i que estaven al seu costat, fan fer cara de pomes agres!

Baixava la Capitania Mora, els Kaimans, que a més dels festers i les festeres, aniria tota la comitiva banderística. La banda va parar just en la porta de la Casa Consistorial, i no s'ho pensaren, els músics valencians, entraren en l'edifici i es posaren a tocar *Fiesta en Jijona*, un d'eixos moments que no te'ls esperes i que surt la festa de sota les rajoles. Un moment que es va poder veure després en les xarxes socials, i que va ser meravellós.

I tot que ho digueren en l'Ambaixada Pirata, que els havien multat per fer la conga, desfilar amb disposició de trenet, van desafiar a la Federació, tornant a repetir l'acció. Però, si la festa és això, moments, i per als Pirates és un d'eixos, per què se'ls ha de multar quan estan fent una disposició que tampoc desentona molt en el moment?

Si tirem cap arrere, ells van ser els iniciadors de l'Entrà del Peix, que va evolucionar a l'actual banyà, que aquesta està entrant en altre vessant, com ja hem comentat anteriorment.

I en la porta de l'Ajuntament tindríem un punt lila (d'igualtat i arc iris) on la gent anava fent-se fotografies.

I és d'agrair que els baixos de la casa de tots, pot entrar qui vulga a usar els servei a més de fer-se un refresquet gratuïtament.

KABILEO

Ja hem comentat que la Festa és un succeït d'actes seguits des de la Nit del Soparet. Tot flueix alegrement, en un estat d'harmonia. Hem intentat fer-nos un quint fresc al

Casino, i al llarg dels tres dies no hem pogut tastar-lo en bones condicions. Hem desistit, tot i que l'ambient era molt agradós (música en directe, amb esperit fester).

Hem canviat a la societat treballadora, i hi havia dos cambrers per a atendre una barra abarrotada. Al cap de deu minuts, un ha dit... "*Siempre nos quedará*" *la Solana!* Hem anat (perquè la veritat és que tampoc hi havia massa on elegir en tenir el Pepet reservat per a clients *vips*) i la veritat és que s'estava en la glòria, fins que s'ha fet l'hora de baixar a la kàbila.

No és per res, però el Kabileo ha esdevingut un acte, supose que per l'edat l'assaboriré més, un acte vertaderament de sociabilitat, on s'entremesclen les classes socials, els festers i els no festers, i el tio Gorrieri (que encara no sap de què va el Kabileo).

Hem baixat pel carrer Ausiàs Carbonell, a l'altura de Campos ja advertim el murmurí entremesclat per la música. Només entrar al carrer Barcelona ens topem amb els Marrocs, que s'han estirat i han posat una carpa amb condicions (no estaria de més que la Regidoria de Festes tinguera un projecte perquè fora una carpa de punta a punta del carrer, totes iguals).

Et fas lloc entre la gent, respires l'ambient. Rius, menges, parles, beus, comentes, discuteixes, proposes, imagines... és el Kabileo. Un acte que congrega a gran part de la població festera i no festera.

Cadascú amb la seua especialitat culinària i beguda. És un entorn, és una atmosfera distintiva. I destaquen, per descomptat, els Moros Vermells que van oferir llegum d'estiu amb bacallà rostí per damunt, acompanyat de moixama i hueva i a elegir, cava o Ramón Bilbao.

La Canyeta amb el seu canya-sol, però amb un horari restringit, i els Cavallers que hem de mirar el Google Maps per saber on estan, perquè en els darrers anys han canviat tres vegades d'ubicació.

Mires el rellotge i són les tres, hora d'anar a dinar. Les condicions meteorològiques han fet que algunes kàbiles les preparen, com han estat els casos dels Vermells i els Marrocs que han estrenat aire condicionat.

No cal dir que la sobretaula ha estat per al record, T'adones que has d'anar a canviar-te quan els Moros Grocs passen pel teu costat amb la cançó de *Don Serafín*.

ALARDO

La banda de Castalla iniciava l'acte que més té a veure amb els Moros i Cristians, la batalla. Per segon any es repetia l'ordre d'enfrontament entre capitànies, i amb una disposició de: banda – festers – tiradors cristians – tiradors moros, festers i banda.

Una disposició que fa que no hages de tirar tirs al cel, i tingues un contrincant fictici.

Una bona decisió el fet d'haver canviat, perquè era un acte que s'estava morint

gràcies a les dificultats per a poder tirar, burocràcia administrativa que vol dir: test psicotècnic, llicència d'armes, i tot abans del mes de maig, perquè Governació Civil ha de comprovar les dades.

Tot i les dificultats, hi haguera 21 tiradors més, i jòvens valents que s'inicien en l'art de la guerra. L'ordre el volen destacar:

Contrabandistes - Moros Vermells, La Canyeta - Moros Grocs, Cavallers del Cid (Capitania Cristiana) - Kaimans (Capitania Mora), Pirates - Marinos - Moros Verds, Llauradors - Marrocs.

Una dura batalla cara a cara, i és el que s'ha guanyat. Potser podran caure en el pecat de l'avorriment al pas dels anys, però, ara mateix, enfrontar-te amb els Benjamins, Higinio's, té la seua cosa, la seua gràcia.

A més, l'acte, m'atreviria a dir, que és quasi exclusiu de festers i festeres joves, que ja hem canviat el mot cantinera, i entre el canvi de trages entre festers i festeres, carros de beguda, músics que toquen xarangues, etc. és un acte de mel i que volem pensar que té bon futur.

No obstant això, en el mur del Facebook de Marc Alemart, músic de la banda de Busot, feia un comentari sobre la convivència trons i música. I que és difícil aquest binomi, però sí que és veritat és que, tot i que el tir fa molt de soroll, l'espai entre músic i tirador s'ha allargat, i és un tema de difícil solució, però que ens agradaria que es tinguera en compte, simplement, per a la seua reflexió.

Unes festes on arribes a tocar a temperatures que farien suar a un camell, recurrent costeres, però on sempre trobes algun refrigeri i companyia que t'anima a continuar amb alegria.

Lamentablement, també són unes festes on encara es fa conuiuere trons i música en un mateix espai. On toques amb tapons a les orelles per a gent que també porta tapons a les orelles. On pots acabar de tocar en l'acte dels trons amb un mal de cap més que considerable i amb problemes d'audició que, per sort, solen ser temporals. Una situació que ha portat a molts pobles, a moltes festes, a corregir-ho, perquè música i festa vagen acompanyats d'una forma més sana.

Els arguments a favor de mantindre l'acte dels trons com està, els entenc (també m'arriben de familiars i amics a qui aprecie molt): es vol un ambient que els trons per si mateix no poden generar sense música. Per favor, que ningú malinterprete les meues paraules. No pretenc canviar-li les festes a ningú. Sou lliures de fer les festes que considereu, només faltaria.

Soles vull compartir un malestar que a mi, personalment, em porta a haver de renunciar a participar de nou en unes festes que, com ja he dit, sempre m'han apassionat.

Sé que no hi ha hagut res de nou enguany en eixe acte, que n'hi ha més o menys igual "tota la vida", amb comptades excepcions. Probablement serà el pas dels anys, que em porta a considerar inacceptables unes condicions que abans aguantava.

Una abraçada des del respecte i estima i que tingueu una bona recuperació postfestes!

Marc Alemart
27 agost · 🌐

...

Xixona, la festa dels grans contrastos (com a músic)

Ahir posàvem punt i final a la que per a mi era la 25a edició de les festes de Xixona, any amunt any avall, com a músic.

Unes festes que sempre han sigut una gran ocasió de compartir grans moments amb amics i família, músics i festers.

Unes festes que destacaria pel bon gust per la música, molt present en la forma de fer actes com la presentació de bandes o l'Entrà.

Unes festes on predomina el bon tracte al músic i l'extraordinària relació entre músics i festers. Al menys, per la part que jo he viscut, especialment amb la companyia de la Filà Llauradors, però també amb moltes altres.

Unes festes on arribes a tocar a temperatures que farien suar a un camell, recurrent costeres, però on sempre trobes algun refrigeri i companyia que t'anima a continuar amb alegria.

Lamentablement, també són unes festes on encara es fa conviure trons i música en un mateix espai. On toques amb tapons a les orelles per a gent que també porta tapons a les orelles.

On pots acabar de tocar en l'acte dels trons amb un mal de cap més que considerable i amb problemes d'audició que, per sort, solen ser temporals. Una situació que ha portat a molts pobles, a moltes festes, a corregir-ho, per a que música i festa vagen de la mà d'una forma més sana.

Els arguments a favor de mantindre l'acte dels trons com està, els entenc (també m'arriben de familiars i amics als que aprecie molt): es vol un ambient que els trons per sí mateix no poden generar sense música. Per favor, que ningú malinterprete les meues paraules. No pretenc canviar-li les festes a ningú. Sou lliures de fer les festes que considereu, faltaria més.

Soles vull compartir un malestar que a mi, personalment, em porta a haver de renunciar a participar de nou en unes festes que, com ja he dit, sempre m'han apassionat.

Sé que no ha hagut res de nou enguany en eixe acte, que s'ha més o menys igual "tota la vida", amb comptades excepcions. Probablement siga el pas dels anys, que em porta a considerar inacceptables unes condicions que abans aguanyava.

Una abraçada des del respecte i estima i que tingueu una bona recuperació post-festes!

[Unió Musical Busot](#)

[Fila Llauradors](#)

[Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià](#)

AMBAIXADA DEL MORO

Al voltant de les huit i mitja de la nit, amb bastant de retard, una vertadera comitiva de les hosts mores, s'enfilava carrer amunt. L'obrien els guerrers de Gladium, cristians i moros, amb una plataforma amb huit canons, i unes sis esquadres de Kaimans, tancant l'Ambaixadora Mora, Begonya Mira i els Capitans de Festes, a cavall.

I s'iniciava el parlament entre Begonya Mira Galiana, primer el Sentinella Cristià: Àlex Santos Carbonell, després amb el Capità Cristià: César Álvarez Sánchez i finalment, la disputa dialèctica amb Víctor Mira Alcaraz.

No cal dir, que l'execució va eixir quasi a la perfecció, sinó que l'assistència ratllava d'un ple absolut.

I amb les paraules finals:

AMBAIXADORA MORA: *¡Soldados míos! ¡Al arma! Y experimenten los cristianos el cruel estrago de los agudos filos de vuestras impertérritas cuchillas: ¡Viva Alamar! ¡Trepemos al Castillo!*

AMBAIXADOR CRISTIÀ: *Xixonencs, visca Xixona i defenguem la fe de Jesucrist!*

Quatre trabucades i començava la segona part, volem dir, perquè s'ha convertit en un vertader espectacle, que a la gent li agrada, de foc, llums, i lluita. Fins que el darrer cristià cau derrotat i els Capitans Moros, Roberto i Alberto, puguen al Castell Fester per

a agarrar la clau del poble, (però no hi va haver) i canviar la bandera verda de la Mitja Lluna i penjar-la en el merlet més alt. Per hui, els Moros, poden estar contents.

DEFILADA NOCTURNA

Desfilada ràpida i contundent, que si el despistes no desfiles. Alegre, per tot el que s'ha acumulat al llarg del dia, i no m'enganyaria si es va fer en mitja hora. Però, el retard que portàvem va ser el causant de retardar la retreta, i començaria a les 23:00 hores.

Tots als domicilis per a preparar un dels actes també centrals de Festes.

RETRETA

La retreta és un antiestrés. Molts festers i moltes festeres tenen més preferència per aquest acte que per un altre, i això es tradueix en el fet que tenen una preparació des que saben el tema.

La retreta l'obria la torrà dels Pirates-Mariners, una bona graella i a rostir xulles, llonganisses, botifarres, entre bons cuiners i sommeliers.

I si no t'agrada la torrà, doncs, pots cuinar un altre plat que es cuineja molt a les cases i masos, ja no pels Llauradors, sinó per tot el poble, la paella, i si li poses un caldo antiressaca, doncs millor.

Els Contrabandistes, experts en aquest acte, elegiren el videojoc de Mario Kart, i les disfresses estaven molt ben encertades, amb el protagonista Mario i la seua granota blava i camiseta vermella, i la resta de contrincants que fan les curses per eixos paratges meravellosos i quasi impossibles, on ens transporta aquest fantàstic joc.

La Canyeta elegia un tema, podríem dir bastant clàssic i que dona molt de joc, el circ: mims, pallassos, forçuts, trapezistes, i fins i tot, el mateix Àngel Cristo amb fuet.

I, en darrer lloc, per a tancar el bloc dels Cristians, els Cavallers del Cid, de la pel·lícula de comèdia fantàstic de 1984 *Cazafantasmes* amb un cotxe que es pareixia molt al de la pel·lícula, l'Ecto1, una espècie de Cadillac, i tots els personatges més coneguts del film.

Els Moros Verds obrien la retreta mora amb una partida de billar. On la majoria dels participants eren les boles, i anaven dins de la taula de billar.

Els Marrocs, en sintonia als darrers anys, de paneroles, perquè són una plaga.

Els Moros Vermells, altre dels professionals en aquest acte, anaren de *Superbowl*, amb espectacle inclòs del grup de *Mugroman*, fins i tot, al final de l'acte, feren un breu concert a les portes de ca *Casildo*.

Els Moros Grocs criticaren l'incendi de Piedra Negra, fins i tot, isqueren els Pallassos Justicieros.

I tancaven els Kaimans amb un *Futbolí viviente*. Finalment, els guanyadors van ser els Pirates-Marinos i els Vermells, en el concurs de la Retreta, que rebran el cuixot pertinent en el concert de música festera del Mig Any.

I tots a ballar al Barranc sol al ritme de l'orquestra de Tòquio band, fins altes hores del matí, amb la barreja de les disfresses de l'acte anterior. Concert que a uns els agradà molt i altres, ni s'assabentaren de les cançons, però ací està la gràcia.

DILLUNS, 26 D'AGOST DE 2024

3r DE DIA DE FESTES

DIANA

Obris els ulls i t'adones que és el darrer dia. Les coses bones passen ràpides, i si et quedes amb ganes, doncs, diuen que millor.

Hui canviarem l'ordre, els Cristians tenen la faena de guanyar als Moros. Així, que els Moros són els primers a albirar els rajos del sol, que encara no s'ha despertat, el sol, perquè el bombo de la banda dels Moros Verds, toca dues voltes: pum— pum. Pum, pum, compàs d'espera i la música torna als carrers. Li segueixen els Marrocs, Vermells, Grocs i Kaimans.

Aquests acurten la seua Diana, tot i que busquen algun bon lloc per a fer-se un retrat conjunt amb els festers i els músics. Són bonics aquests records que no només fan filà, sinó bon agermanament amb els músics, que ens acompanyen des de divendres.

Falten cinc minuts per a les huit i tenim el torn dels cristians: Pirates-Marinos, Llauraors, Contrabandistes, Canyeta i Cavallers. Aquests últims el seu recorregut, en aquest dia, i no volem deixar de dir-ho, és pels carrers del barri on els va veure nàixer, Sagrada Família.

I les tauletes són altre dels moments principals d'aquest acte, on s'agafen les primeres forces. La Diana és el despertar de les tropes, i amb un bon licor, el cos torna al seu estat ebri.

Poc més a dir d'un passeig tranquil pel poble, amb la visita, no ens n'oblidem, a l'Asil.

JUÍ SUMARÍSSIM DEL MORO TRAÏDOR

Quasi puntual, perquè els Capitans Moros no havien arribat, estaven en la gelateria fent-se un cafenet, començava el Juí Sumaríssim del Moro Traïdor.

Sonava la música, i Chimeti (El Traïdor, que Por Una Cristiana, Enloqueció De Amor.) segons els primers versos del text, no volia eixir, es tirava en terra i era arrossegat pels quatre Marrocs portadors. I efecte sorpresa, perquè només eixir agarrà al primer que es trobava per allà, Agustí González, amb una caiguda, bastant ablanida pel mateix Traïdor. El següent que era enxampat pel Wilder, era qui escriu, seguidament, s'enganxava a un arbre perquè no volia ser jutjat.

La raó és que, Wilder Andrés López, complia deu anys com a Moro Traïdor, principal personatge en l'acte que ens diferencia. Enguany més moderat, recordem que al maig va tenir lloc a Xixona, el segon encontre d'Ambaixades, i es va representar el Moro Traïdor. En veure la presidenta de la UNDEF, Pepe Prats, amb les agressions al Moro Traïdor, va escriure a la Federació de Festes, demanant més respecte, ja que aquesta entitat festera es troba en el procés perquè els Moros i Cristians siguen

declarats Patrimoni Cultural Immaterial de la Unesco. I clar, "pegar-li a un Moro", si ho descontextualitzem, no té molt bona imatge. Wilder, també, va haver d'estar més moderat, i al llarg del recorregut, només va agarrar a festers i festeres, i a ningú del públic.

La pujada va estar molt entretinguda, anades i vingudes, intentar llevar-se les cordes, plantades en terra... i tot descalç. Fins que en una descuidada li va caure l'arnés d'espart i és tirar a córrer, amb la sorpresa de tots. Fins que vam arribar al Castell Fester per jutjar-lo.

Començava el Visir, Paco Mulero, amb les paraules:

*En el mismísimo momento
en que mi clara voz, mi aliento
en ronroneo con el viento
rasga fiero el tul del silencio,
has dado, oh farsa, comienzo.*

I la veritat és que la veu la tenia un poc ronca, massa, que va produir espontàniament, la rialla del públic assistent.

Seguia el Visir, amb un homenatge als que han faltat perquè:

*si tras derramar lágrimas,
a los idos echamos en el más negro
de los olvidos,
seremos nuestro mejor sahumero.*

Es donava pas a l'Emir i gran Baixà: Pascual - al – Amán, que començava la crítica negra amb una frase: "Cuidao no tireu el toldo que ens muntat la Federació!", i responent-li, i que ja ho hem comentat en l'Ambaixada dels Pirates, vam estar treballant per a poder-lo posar, però no teníem la infraestructura necessària per a posar-ho. Esperem, fer-ho l'any vinent.

I abans de començar, el regidor de Festes, Marcos Ros Planelles, es va adonar d'un detall. On està la llitera per al posterior soterrament? Dues o tres telefonades i estava al local dels músics, i res: "Jose, m'acompanyes?" Quin remei... són estes les faenes que no es veuen i detalls que poden causar un greu perjudici a l'acte.

I començava el juí amb el gag dels mossos d'esquadra que van mirar al maleter a veure si estava el Moro Traïdor. El Baixà donava pas a Il·lustre Rabí Ali Olmeti, que faria l'acusació particular per haver abjurat la santa religió, i que Tonèfica li done la inspiració.

No podria faltar, la processó:

*Y Sin entrar en el quid de la cuestión
De la puñetera procesión
Para relajar al Caroto
Que se ha puesto como una moto
Los grocs como siempre aportan soluciones
En vez de 1... 2 procesiones
Y que cada uno vaya a la que le salga de sus
co... convicciones*

I un més per a la processó:

*El Porga que allí se encontraba
oyó que así le decía:
El mundo se va al garete
Los moros grocs llevamos un triplete
Bebemos y comemos jamones como unos
campeones
Y los cristianos que ya no sacan a sus
patrones
La culpa del nuevo párroco
Don Salva y sus co..convicciones
A muchos su verborrea ha provocado diarrea
Vayan a la farmacia a pedir aspirina
Porque ya no queda Salva-Colina*

Crítica a les cagades del gos:

*Estas nuevas generaciones tienen pocas
motivaciones
Ni juegan al balón, ni a la peonza ni al
sambori
Porque lo hacen todo con el móvil
Cuando sacan a pasear al perro con el trasto
van jugando
Y el perro como pulgarcito un rastro va
dejando
Que los vecinos del pueblo van pisando
Y de la familia de su madre se van
acordando.*

I conclouïa la seua acusació:

*Por traición premeditada la tradición
SUNNA ordena: Aplíquesele la cuerda de*

tiras de recia cerda hasta que polvo, a ras,
muerda. La SARIA es contundente con el
bastardo creyente que se convierta en
cristiano: Cuatro tiros al marrano; y si de los
mismos no muere el caudillo sidi SIMON
que le cante un miserere u otro bestia que
haya a mano que haberlos haylos.
Yo, fiscal de su Majestad
al digno jurado pido
que estudiando la verdad
dé con toda dignidad
al reo
su merecido.

Seguidament, el Baixà donava pas al Defensor, Joan Antonio Mira Quirós, que es
queixava de la poca oferta gastronòmica que tenim a Xixona:

Decidió ir a tapear
Quiso hacerlo en algún bar
Pero en ninguno pudo entrar
De los pocos que quedan
En el Kikorro pintan bastos
Y los demás no dan abasto.

Amb la primera crítica a l'Ajuntament:

Bart el Holandés
Lo entiende todo al revés.
Las carpas son peces de río, carabassa,
No puedes ponerlas por La Plaça.
A ver si ahora entiende casitas
En lugar de casetas
Y el problema de la vivienda
Lo arregla igual
Que la Fira de Nadal.

I mencionó als Marrocs per l'aire condicionat:

El cambio climático
Ha llegado a la Kábila de los Marrocs
Tienen problemas
Con el aire acondicionado.
No está bien instalado,
Tampoco está bien regulado.
En el edificio se queja la gente
Porque les da todo el aire caliente.
Y dentro de la Kábila
Unos se asan
Pero la mayoría se congela.
Porque hace un frío que pela.
El único que ha podido aprovechar

*El aire acondicionado de marras,
Ha sido Campos,
Como almacén de pollos, longanizas y
botifarras*

I acabava la defensa:

*Así, pues, noble Jurado.
Os pido benevolencia
para el pobre procesado
juzgándole con clemencia.
Ahí le tenéis contrito
esperando vuestro fallo
sin haber lanzado un grito.
No es señores un cabrito.
Doy punto final y callo.
¿Lo trataréis como a un bicho?
Alá no lo quiera.
HE DICHO.*

La sentència és implacable:

Reunidos en Jijona, los legamente signados, abogado fue Mahoma, sin quitar punto y coma, la sentencia.

Resultando que al creer que era gacela, se la llevó al río, resultando ser sanguijuela, de las que dan escalofrío, resultando que, con el gran ajetreo

Considerando que el Corán aconseja, se cumplió hasta la moraleja... El jurado pues acuerda, no se le aplique la cuerda, de traidor se le acusa al reo, ya que además es muy feo.

Respecto al otro delito, Mahoma no lo perdona, pues dice que desentona, que un creyente de su rito, en una iglesia contrito, del cura bese la mano, y se convierta en cristiano.

Considerando que, como bien ha dicho Alá: tal harás, tal hallarás. y malgasta de forma nefasta, al que le dan y no lo gasta. El jurado pues entiende, que se le aplique en el acto, más con muchísimo tacto, lo que el Corán ha ordenado: "cinco tiros al marrano, con descabello a mano, y al quedarse tieso y yaciente, el entierro consiguiente.

I amb el crit de Vermells, foc, començava la tercera part de l'acte, el soterrament. Sonaven els timbals de la banda dels Kaimans, es posava al Moro en la llitera, que ja l'havien pujat, i per ordre d'Entrà es formaven les diferents esquadres de dones pel mig del carrer i els homes, als costats.

Una desfilada que més o menys va tenir un bon ritme, acabant un poc més tard de les onze. I un excel·lent per al Tribunal que es treballa el text i el memoritza, amb el context que comporta, saber-ho en festes...

I no només el para-sol es criticava, sinó un poc més d'altura per al tribunal, perquè el públic els veja. Si bé van pujar d'altura els merlets, per tenir més seguretat, en contra, vam perdre visibilitat, i és un tema a solucionar.

L'última cosa, estaria bé que els Moros Grocs donaren permís perquè es publicara el text, com a sinònim de document històric.

MISSA A SANT SEBASTIÀ I BAIXADA DE MISSA

La banda dels Kaimans ja sabem que quan es posen a bufar, ho fan amb ganes. Van deixar al Moro Traïdor en la presó de l'Ajuntament i van continuar fins a l'altura de l'antiga parada de bus, i fins que no van acabar la peça *Roperia Ximo* de Francisco Valor Llorens, no van parar, produint-se altre d'eixos moments màgics envoltats de Festers i Mirones.

La pujada es va organitzar en un tres i no res, i banderes, delegats, membres de la Federació i corporació municipal pujaren al temple de Nostra Senyora de l'Assumpció, on es faria l'acte litúrgic, en honor a Sant Sebastià.

Bona assistència de creients, i en el final de l'acte, el retor, En Salvador, es va disculpar per tots els problemes que havia ocasionat i que es trobava bastant afectat. Cosa que és d'agrair, però ara cal posar les bases per a arribar a un acord.

Es feia la següent baixada de missa però, amb l'ordre invertit, en una desfilada que destaca pel seu color. Voltegen les campanes, i el soroll entremesclat amb la música és ensordidor si et trobes en les immediacions de l'església, concretament en l'entrada del carrer la Vila.

KABILEO

Totes i tots al kabileo, hem de cremar les darreres metxes de la festa del 2024, i encara hi ha molta gana, molta alegria, molta festa. Amb la poca-substància, el cansament de tres dies en l'esquena; això sí, menys gent que el dia anterior. Només els més forts són els que resisteixen, perquè la festa és com una maratón, has de saber agafar el ritme.

Es dina en els companys, els festers, amb el qui tens al costat perquè has arribat un poc tard, i parlamentes de tot un poc.

Ja se sent més cridòria en La Canyeta i Moros Grocs, sí, l'any vinent ostentaran les capitànies festeres, i ja olen.

Pum, sentim, i és que s'han fet les cinc i mitja...

ALARDO

I amb la mateixa finalitat que el dia anterior, la joventut regna en l'alardo, amb disposició quasi idèntica a la del dia anterior, però els moros reculen i els cristians ataquen, amb més força perquè han de recuperar el Castell fester, i això sí, amb molt menys retard que el dia anterior i va començar a l'hora el penúltim acte de festes.

AMBAIXADA DEL CRISTIÀ

Sona la marxa *Cap al Castell* obra oficial per a les Ambaixades, cosa que fa que la gent ho identifique. Hi ha també bona cosa de comitiva, es fa les parades protocol·làries en "El Trabajo" i en la "Pescateria".

A les portes del Castell una esquadra de Moros intenten impedir l'avanç dels Cristians, però davant el nombre de guerrers, decideixen retirar-se dins de recinte emmurallat. Arriba Víctor Mira que entrega la missiva perquè els Moros es rendisquen, la sentinella, Ángela Moya Morant, la llig i amb fúria l'esgarra. Pablo amb les mans obertes vol comunicar la decisió que han pres els Moros, amb l'estafeta.

Pablo Mira, Ambaixador Cristià demana que isca la Sentinella Mora i després el Capità, Benjamín Moya, finalment, ix l'Ambaixadora Mora, Begonya Mira, i el que no volien, és arribar a la guerra, els Cristians conqueriren el castell.

I les paraules: *Dile a los tuyos, armas, armas!* I la contestació: *dile a los tuyos, guerra, guerra*, s'han quedat com el final de les festes. El punt i final dels actes, perquè el següent, l'alçament ja és la disposició del 2025.

Per acabar, altra menció als actors i actrius de les ambaixades, perquè és que ho fan molt bé, davant d'un muntó de gent, perquè els voltants del Castell està abarrotat. I l'espectacle de Gladium, a la majoria agrada, però l'altre dia, em van agarrar dos *güeles* i em va dir que els explicara perquè feien això, que li diguera al de la creseta que ho llevara, que no li pega.

L'espectacle de llum i color és entretingut. Es retiren les banderes de la Mitja Lluna, es baixa la bandera blanca amb la mitja lluna vermella i es col·loca la senyera. L'ambaixador cristià posa la creu. Els Capitans Moros que tampoc entreguen les claus als Capitans Cristians, ballen les banderes i es produeix un moment molt especial, quan es posen els quatre donant gràcies a totes i a tots, era el seu final del mandat, i poden estar més que contents.

ALÇAMENT DE CAPITANS I BANDERERS DE 2025

La desfilada de l'alçament de capitans i banderers és un moment molt especial. Els que acaben, com els Kaimans, poden estar més que satisfets, Roberto i Alberto han fet una festa de cohesió, feia anys que la Kaimania no enlluernava tant.

Li seguien els Moros Verds que celebraven el 30 aniversari del naixement d'una esquadra, indret i que han homenatjat a tres dels seus membres que ja no estan entre nosaltres.

Els Marrocs, que continuen amb la seua filosofia, un bon nombre de festers. D'igual manera que els amos del Canó, els Vermells.

Tant els Marrocs com els Vermells tindran capitans de filà, els primers, els membres de l'esquadra Cavallers, que celebren el 25 aniversari de quan Albert i Sota van ser capitans de Festes, i els Vermells, els membres de la mítica banda, Mugroman.

Torn per als Cristians. Els Cavalles del Cid, que han tingut un any on no han parat de fer actes, participar en esdeveniments. Han recuperat a veterans, que feien anys que no eixien i a jovenets, a veure si es mantenen.

Els Pirates amb molt pocs membres, igual que els Llauradors, però no lleva de què són molt bons festers. Els Contrabando que amb *Farolero* posaven punt final a unes festes on comencen a agarrar la filà la gent jove. Àlex acaba el darrer desfile amb la navalla, juntament amb el regidor de Xixona.

I els Moros Grocs, una nova capitania on la presidiran Paco el Mulero i Toni Olmos, i la Canyeta, amb un Penta virat: Marcos López Martínez, Andreu González Nicolau, Jaime López Miquel, Rubén Castaño Cámara i Alejandro Lopez Sirvent, tancava la comitiva els Ambaixadors, els Capitans ixents i entrants, amb l'Espinac que feia de cap amb l'*Ambaixador Cristià* de Mullor.

Desfilada, no ho obliden, on pots elegir pasdoble, marxa cristiana o mora. I s'apunta la recuperació dels capitans de filà? Llauradors, Moros Vermells i Marrocs en tindran, com enguany que tenien Verds i Llauradors...

El final de la festa és amb les dues bandes, els capitans i banderes dalt del balcó de l'ajuntament amb l'himne de festes tocat per les dues bandes. Un final explosiu.

La música arriba al fi. Han sigut uns dies molt intensos, cal ara recuperar la normalitat, la rutina? **El dimarts 27 d'agost** és dia de posada en ordre. Molt trànsit per a tornar els vestits llogats, neteja de carrers, desmuntar els para-sols...

A les dotze missa en acció de gràcies on estan tots els capitans i banderers, entrants i ixents, a la vesprada, una desena de balladors per a la dansa, el castell de focs??? No sé per quin motiu en altres localitats es pot tirar i ací ja fa anys que no...

I per a fer l'I+D+I, en unes festes on ha destacat la joventut, i amb la bona idea que ens van donar, i el fet de poder haver llegit abans la Crònica per conèixer aquestes idees:

No cal dir que el més important és que el 2025 es faça la Processó! Que hi haja diàleg, i que es parle amb la idea d'arreglar les coses.

1. Tenim una tradició festera que no sabem explotar-la correctament, pel turisme, per la nostra història, i s'ha de fer una bona campanya perquè la gent òmpliga els carrers els dies de festes. I serà difícil perquè els que van venir el 2023 a veure l'Entrà és difícil que tornen, no impossible.
2. Acabar, enllestir, finalitzar d'una vegada per totes el Local dels Músics, i que el gestione una bona empresa. No cal dir més.
3. Apujar l'autoritat dels delegats i membres de la federació, amb diverses accions en El Programa, en l'alçament de Capitans, en publicacions... Han de ser coneguts i respectats.
4. I una més, que seria mantenir els objectius que vàrem dir l'any passat, la rapidesa de les desfilades i continuar amb l'augment de tiradors i tiradors als

trons.

Es desmunta el Castell de Festes després de quatre mesos, l'any que més temps ha estat muntat. Festes de molt bona qualitat i que defineixen el caràcter del nostre poble, el més dolç del món.

Oficialment, com em comenta el meu company de guerra, Txapi: "Les festes s'acaben quan es lleven les banderetes" perquè és l'últim dels ornaments que es relacionen amb les nostres festes de Moros i Cristians, i això va ser un 2 de setembre de 2024.

Que l'any siga lleu, i que el temps passe ràpid per a poder viure altres festes, i això, serà símptoma de bona salut.

Punt i final, au, s'ansacabó!

Josep Miquel Arques Galiana

Cronista oficial de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

Xixona, 1 d'octubre de 2024.